

Varhaisnuorten suhde musiikkiin
”Musiikki on mielenterveyteni. Ilman sitä olisin varmaan
vihannes”

Samuli Natri

Pro Gradu-tutkielma

Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos

04.05.2010

Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

TIEDEKUNTA – FACULTY HUMANISTINEN TIEDEKUNTA	LAITOS – DEPARTMENT TAITEIDEN JA KULTTUURIN TUTKIMUKSEN LAITOS
TEKIJÄ – AUTHOR SAMULI NATRI	
TYÖN NIMI – TITLE VARHAISNUORTEN SUHDE MUSIIKKIIN ”MUSIIKKI ON MIELENTERVEYTENI. ILMAN SITÄ OLISIN VARMAAN VIHANNES”	
OPPIAINE – SUBJECT TAIDEKASVATUS	TYÖN LAJI – LEVEL PRO GRADU-TUTKIELMA
AIKA – MONTH AND YEAR 04.05.2010	SIVUMÄÄRÄ – NUMBER OF PAGES 63
Tiivistelmä – Abstract <p>Tässä tutkimuksessa perehdyn varhaisnuorten muodostamaan suhteeseen musiikkiin ja sen oheistoimintoihin. Tutkimusaineistoni koostuu mediakulttuuriin ja sen ilmiöihin liittyvästä kirjallisuudesta sekä toteuttamistani teemahaastatteluista jyvaskyläläiselle ala-asteen kuudennelle luokalle. Perusolettamuksenani on, että varhaisnuoret käyttävät musiikkia nykypäivänä laaja-alaisesti ja sen hankkiminen on myös helpottunut merkittävästi mm. erilaisten vertaisverkkopalveluiden myötä.</p> <p>Aineistosta nousi esiin vahvasti se, miten varhaisnuoret käyttävät nykyaikana mediaa monipuolisesti hyväkseen niin yleisessä yhteydenpidossa kuin ystävyys-suhteiden luomisessakin.. He nauttivat musiikin tuottamasta rentouden tunteesta ja he löytävät siitä keinon, jonka avulla he pystyvät löytämään itselleen hyvän olon sekä käyttämään sitä hyödykkeenä ystäväpiirissä. Mp3-soittimet ja puhelimiin ladattavat musiikkikappaleet ja muut yhteisölliset musiikin ympärillä tapahtuvat toiminnot ovat nykyajan keräilykulttuurin ilmentymiä.</p> <p>Musiikin merkitys varhaisnuorten kehityksessä ja varsinkin perhe-elämässä osoittautui tutkimuksessa hyvin tärkeäksi. Perhe toimii monesti vaikutteiden antajana ja myös musiikkiharrastuksen taloudellisena tukijana. Perheen sisällä musiikkia myös käytetään joskus vallan välineenä. Aineisto osoitti, että tyttöjen ja poikien välillä on eroavaisuuksia musiikinkuuntelussa. Tytöt kuuntelivat stereotyyppisesti tyttöjen pop-suosikkeja, kun pojat taas kuuntelevat heavya ja amerikkalaista hiphoppia.</p> <p>Varhaisnuorten elämä osoittautui hyvin monimediaiseksi, kun suurin osa haastatelluista käyttää yleensä yhtä aikaa omassa huoneessan mp3-soitinta, tietokonetta ja matkapuhelinta.</p>	
Asiasanat – Keywords: Teemahaastattelu, lapsuus, varhaisnuori, nuoret, musiikkimaku, mediakulttuuri, mediakasvatus	
Säilytyspaikka – Depository : Jyväskylän yliopisto, Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos	
Muita tietoja – Additional information: -	

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	4
1.1 Tutkimuskysymyksen esittely	7
1.2 Teemahaastatteluryhmän kuvaus	8
2 TUTKIMUSAINEISTON HANKKIMINEN	9
2.1 Ennakkotehtävän toteutus	9
2.2 Teemahaastattelut – Kysymysten asettelu ja haastattelutekniikka	12
2.3 Kommentteja aineistonkeruuprosessista	17
3 TUTKIMUSAINEISTON ANALYSOINTIA	19
3.1 Mietteitä kirjoitetusta ennakkotehtävästä	20
3.2 Haastatteluaineiston tulosten käsittelyä	21
3.3 Perheen vaikutus musiikinkäyttöön	30
3.4 Musiikki on väline keskittymiseen	31
3.5 Musiikki pakokeinona	33
3.6 Musiikki rentoutumisen välineenä	35
4 VERTAILUA MUIHIN TUTKIMUKSIIN	37
4.1 Lapsi on aktiivinen toimija	39
4.2 Perheen ja kasvatuksen rooli	43
4.3 Sukupuolierot musiikin kuuntelussa	48
4.4 Kuka on fani, kuka ei?	51
5 LOPUKSI	53
LÄHTEET	60

1 JOHDANTO

Musiikki on suuri osa jokapäiväistä elämäämme. Se antaa mahdollisuuden siirtää keskittymisen pois mahdollisista ikävistä asioista, se antaa turvaa, se vauhdittaa juoksulenkkiä, se tuudittaa uneen. Julkiset kulkuneuvot, päivittäistavarakaupat, virastot ynnä muut tilat ovat useasti sellaisia, joissa soi taustalla vähintään radio. Median roolia ei pidä myöskään väheksyä. Nykyajan yhä monimuotoisemmat mediamuodot tarjoavat paljon mahdollisuuksia kuunnella, muunnella, tuottaa, myydä, ostaa tai jakaa musiikkia. Erittäin voimakas vaikuttaja musiikin ja median kombinaatiossa on Internet. Internetin tarjoamat palvelut antavat tämän vuosituhannen sukupolville reilusti laajemmat mahdollisuudet käyttää musiikkia kuin esimerkiksi kaksi vuosikymmentä sitten. Musiikin käyttämisestä on lisännyt myös yhä useamman kuluttajan taskusta löytyvät mp3-soittimet, joiden kautta voi tallennetun musiikin lisäksi kuunnella myös vaikka radiota tai tallennettuja kuunnelmia.

Kaikki eivät kiireessään edes kiinnitä huomiota joka paikassa taustalla jumputtavaan bassoon, mutta jotkut taas saattavat löytää yleisistä tiloista jopa uusia musiikillisia kiinnostuksen kohteita. Musiikin kautta pystymme ilmaisemaan sellaisia asioita ja tunteita, joita ei ole mahdollista välttämättä ilmaista kielellisesti. Monet laulaja-lauluntekijät purkavat tuntojaan niin iloisista kuin surullisistakin asioista kappaleissaan. Musiikki on ajassa virtaavaa liikettä, joka saattaa esitellä sen hetkistä yhteiskunnallista tilaa. Musiikki on tehokas keino herättää ja kehittää ajattelua. Se saattaa luoda ihmiselle erilaisia tunnetiloja, jotka taas auttavat jäsentelemään ajatusmaailmaa. Musiikin tyyli tai pelkkä ääni voi nostaa asioita esille alitajunnastamme. Edellä mainittu taustamusiikki vaikuttaa helposti jokaiseen, vaikkei sitä kuuntelisikaan. Rytmisi saattaa siirtyä liikkeisiisi ja tekemisiisi huomaamatta.

Musiikki on elämysten kokemista ja jakamista. Tätä teemme omassa elämässämme jatkuvasti; haemme kokemuksia ja ennen kaikkea positiivisia sellaisia. Haemme hyvää oloa ja myös turvallisuuden tunnetta. Kulutamme musiikkia monella eri tavalla, toiset intohimoisemmin kuin toiset. Nykyajan kulutustottumukset ovat suuntautuneet enemmän nopeasti kulutettavaan tyyliin kuin pitkäkestoiseen nauttimiseen. Ennen saatettiin yksittäistä artistia kuunnella ja "fanittaa" vuosikausia, seuraten esiintyjän edesottamuksia niin töissä kuin vapaa-ajallakin. Nykyaikana saatetaan kuunnella yhden artistin yhtä kappaletta muutama viikko ja sitten se unohdetaan täysin. Maailma onkin täynnä niin sanottuja yhden hitin ihmeitä, artisteja, jotka ovat nousseet pinnalle yhdellä tietyn kappaleen muodostamalla nosteella, mutta ura ei ole kantanut ensi levyä pidemmälle. Näitä edellä mainittuja lyhyt ikäisiä tähtiä syttyy ja sammuu lähes samaa tahtia. Isona vaikuttavana tekijänä tähtien pikaiseen sammumiseen on juurikin tuo lyhyt kestoinen kuluttaminen; artistin seuraava levy ei enää kiinnosta kun tilalle on löytynyt joku uusi ja parempi.

Tässä työssä perehdyn siihen, kuinka tuo tarttuva rytmi vaikuttaa lasten ja nuorten elämiseen. Lapsista ja nuorista käytän työssäni nimitystä varhaisnuori. Pohdin millainen osa musiikilla on heidän arkipäivässään ja kuinka he käyttävät sitä ovat myös kysymyksiä, joita pohdin tutkimuksessa. Varhaisnuorten on ehkä vaikea kuvailla sitä, mitä musiikki merkitsee heille, mutta teen kerätystä haastattelumateriaalista omat päätelmäni ja vertailen niitä muutamiin tutkimuksiin, joita on tehty mm. lasten ja nuorten mediakäyttäytymisestä. Median vaikutuksesta varhaisnuoriin on puhuttu paljon viime vuosina, ja siksi tätä keskustelua on hyvä ottaa mukaan myös minun tekstiini.

Viittaan työssäni moniin eri mediakasvatuksen tutkimuksiin ja keskusteluun medioiden muuttumisesta viimeisen vuosikymmenen aikana. Pohdin sitä miten nykypäivän monet eri median muodot vaikuttavat juuri minun haastattelemieni

varhaisnuorten musiikinkuunteluun. Mediayleisön fragmentoituminen näkyy lähes aina ensimmäisenä juuri suhteessa lapsiin ja nuoriin (Buckingham 1999, 96). Fragmentoitumisella tarkoitetaan sitä, että mediayleisön huomio jakaantuu yhä useamman medialähteen kesken ja valinnat medioiden välillä perustuvat mm. henkilökohtaiseen makuun ja elämäntyyliin (Suomen Mediaopas, www-sivu). Varhaisnuorten mediakokemukset ovat yhä laajempia ja monipuolisempia. Media olettaa tuottaessaan mediaa kuluttajan olevan ”media-älykäs” (Buckingham 1999, 96.). ”Media-älykkäällä” tarkoitetaan henkilöä, joka osaa tulkita valmiiksi eri medioita laidasta laitaan ilman, että median itsessään pitäisi opettaa ja selventää mistä on kysymys.

Varhaisnuoret eivät aina hahmota todellisuutta samalla tavalla kuin aikuiset. Niinpä faktan ja fiktion, leikin ja toden sekä mahdollisen ja mahdottomankin erottaminen on todella tärkeää. Näiden taitojen omaksuminen kehittää niin medialukutaitoa kuin myös kriittistä ajattelua ja mielikuvituksen kehitystä (Mustonen 2002, 55.) Eri medioilla on oma tärkeä osansa lasten ja nuorten kehityksessä ja elämänkaareissa. Nämä edellä mainitut asiat, joita varhaisnuori kehittyessään oppii erottamaan, ovat myös omalta osaltaan tärkeitä kysymyksiä myös minun tutkimuksessani. Eli kuinka he käsittelevät ympäristöä, ihmissuhteita ja muuttuvaa mediamaailmaa suhteessa omaan elämäänsä. On muistettava, että vanhemmilla ja kasvattajilla ylipäätään on tärkeä osa varhaisnuorten kehityksessä. Varhaisnuoret saattavat olla mediaan liittyvissä teknisissä taidoissa vanhempia henkilöitä taitavampia, mutta elämäkokemusta omaavia aikuisia tarvitaan, kun median viestejä lähdetään kriittisesti tulkitsemaan (Mustonen 2002, 55.) Ei alasteikäinen nuori voi tietää kaikkea vielä elämästä. Medialla on valitettavan pinnallinen tyyli tuoda asioita esiin ja välillä värittää viestejään siten, että nuoret luulevan asioiden olevan samoja heille kuin aikuisillekin. Tällä viitataan median aika ajoin hyviin seksistisiin ja väkivaltaisiiin kerronta tapoihin. Näissä tilanteissa, kun varhaisnuorille tulee opettaa elämän perusasioita ja sitä ettei kaikki aina

mene niin kuin elokuvissa, tarvitaan vanhempia. Tässä tutkimuksessa otan esiin myös perheen ja vanhempien osuuden varhaisnuorten musiikin kuunteluun, median käyttöön ja vapaa-ajan viettoon.

1.1 Tutkimuskysymyksen esittely

Tutkimusaiheeni on varhaisnuorten suhde musiikkiin sekä heidän asemansa musiikin käyttäjinä. Minua kiinnosti lähteä tutkimaan musiikin funktiota varhaisnuorten elämässä ja ennen kaikkea sitä, mihin he musiikkia käyttävät. Onko se harrastus, johon sisältyy niin soittaminen kuin kuunteleminenkin? Onko se vain yksinkertaista kuluttamista; ostetaan tai ladataan ja kuunnellaan kuuntelemisen vuoksi? Onko se tyhjän tilan ja ajan täyttämistä elämän muiden toimintojen seassa? Mediassa puhutaan paljon siitä, miten videopelit ja Internetin lonkeroinen maailma ”vie nuoria mennessään”. Se saattaa johtaa nuoria myös ikäviin tekoihin. Tämä on toki karkeaa yleistämistä, mutta pohdin myös miten musiikki omana mediana addikoi varhaisnuoria ja kuinka se vaikuttaa heidän arkipäiväisiin toimintoihin.

Tutkimukseni työstäminen on ollut monivivahteista. Matkan varrella olen käsitellyt monia eri näkökulmia ja vaihtoehtoja aiheestani. Olen pohtinut, että otanko linjakseni fanitutkimuksen mielenkiintoiset polut vai keskitynkö talouden näkökulmasta musiikin kulutuskulttuuriin. Lopullinen näkökulma työhöni avautui haastatteluaineistoni kautta. Tutkimukseni keskittyy varhaisnuorten oman paikan etsimiseen ja hallitsemiseen. Paikalla en tarkoita niinkään fyysistä vaan henkistä paikkaa, olotilaa ja maailmaa johon varhaisnuori sukeltaa, silloin kun hän haluaa yksityisyyttä ja itsenäisyyttä. Käsittelen sitä, millainen funktio musiikilla on heidän elämässä ja mihin he sitä käyttävät?

Pro gradu -työni painottuu kerätyn aineiston analysointiin ja myös pohdintaan varhaisnuorten median käyttötavoista suhteessa omaan perheeseen. Analysoin kohderyhmän kirjoittamia kirjoitelmia sekä heidän antamia vastauksia teemahaastattelutuokioissa. Työni pääosassa toimii aineisto, joka keskustelee muutamien teorioiden ja muiden tutkimustulosten kanssa tässä ajassa tapahtuvista mediakulttuurin ja lastenkulttuurin ilmiöistä.

1.2 Teemahaastatteluryhmän kuvaus

Tutkimukseni kohderyhmä oli Jyväskylän Normaalikoulun ala-asteen kuudes luokka. Otin suoraan yhteyden kouluun ja löysin tutkimusryhmän suhteellisen vaivattomasti ja yhteistyö prosessin aikana oli sujuvaa. Kyseinen ala-aste päättyi tutkimuskohteekseni, koska oppilaitoksella on pitkät perinteet yliopiston kanssa tehdystä tutkimusyhteistyöstä. Ennen kaikkea Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos käyttää koulua harjoituskouluna opettajaopiskelijoiden koulutuksessa. Halusin tutkittavaksi juuri tietynikäisiä varhaisnuoria. Ikähaarukan tutkimukseeni määrittelin siten, että neljäsluokkalaisten (9-10v) ovat jo sen verta vanhoja, että he pystyvät vastaamaan kysymyksiin perustellusti. Tätä nuoremmat suljin pois laskuista.

Minulle päätynyttä ryhmää tarjosi minulle koulun rehtori tiedusteltuaan opettajilta, kenen luokkaa tutkimus voisi kiinnostaa. Kohderyhmäni lopullinen ikä (11-12v) määräytyi löytyneen tutkimusryhmän mukaan. Päätöstä ottaa ryhmäksi suunniteltua vanhemmat opiskelijat helpotti se, että kyseisen luokan opettaja oli minulle puoliksi tuttu, joten uskoin yhteistyön toimivan ja luotin, että tämän opettajan opiskelijat ovat sopivia ja motivoituneita haastatteluihin. Lopulta saamani kuudesluokkalaisten ryhmä oli juuri sopivaa ikäryhmää ja sukupuolijakaumaltaan ideaali. Tämän ikäiset nuoret olivat rohkeita vastaamaan,

eivätkä ujostelleet keskustella aiheesta. Kohderyhmässäni oli 11 poikaa ja 13 tyttöä, joka oli koostumukseltaan siis sopivan tasa-arvoinen tutkimusjoukko. Tutkimuksessani pohdin myös hieman sukupuolieroja musiikin käytössä sekä sitä miten sukupuolijakauma haastatteluryhmän sisällä vaikutti haastattelutilanteissa vastaamiseen.

En käytä haastatelluista varhaisnuorista heidän oikeita nimiään yksityisyysuojan vuoksi. Tekstissä esiintyy pelkästään koodeja kuten "P4" tai "T8". "P"-kirjain tarkoittaa poikaa ja "T"-kirjain tarkoittaa tyttöä. Numerot kirjainten perässä ovat järjestyslukuja omista muistiinpanoistani.

2 TUTKIMUSAINEISTON HANKKIMINEN

Minulle on ollut gradu-prosessin alusta saakka selvää, että tutkimukseni ei tule olemaan teoreettinen, vaan enemmänkin aineistolähtöinen. Oli myös luontevaa, että teen jonkinlaiset haastattelut, joihin työni perustan. Olen luonteeltani sosiaalinen, siksi suulliset haastattelut ennakkotehtävineen tuntui järkevältä ratkaisulta oman työni kannalta. Tutkimusaineisto keskittyy tekemieni haastattelujen pohjalta kertyneeseen materiaaliin. Osana aineistoa on myös aiheeseen liittyvä kirjallisuus, mutta se toimii enemmän sivuosassa täydentäen ja tukien haastattelumateriaalin analysointia. Kirjallisuus koostuu mediakulttuurin ja mediakasvatuksen aihepiireihin liittyvistä tutkimuksista ja artikkeleista.

2.1 Ennakkotehtävän toteutus

Teetin ryhmälle ensin kirjoitelman. Sen oli tarkoitus kartoittaa taustatietoja oppilaista, joiden pohjalta tutustuin samalla tutkimusryhmääni. Kirjoitelmat

antoivat minulle myös jo hieman vastauksia tutkimuskysymykseeni, millainen funktio varhaisnuoren elämässä on musiikilla, mihin nuori musiikkia käyttää ja mitä se hänelle merkitsee. En halunnut kerätä tietoa kaavamaisella taustatietolomakkeella, koska tavoitteenani oli saada luovia ja vapaamuotoisia kirjoitelmia, joista todennäköisesti nousisi vastaajien persoona esiin helpommin. Taustatietolomakkeet voivat johtaa vastaajaa harhaan jos vastaaja ei esimerkiksi ymmärrä asetettua kysymystä. Tällaisessa kirjoitelmassa jonka minä teetin, annetaan vapaat kädet kertoa omin sanoin omista mieltymyksistä, ilman turhaa kaavamaisuutta.

En ollut itse luokassa paikalla tutkijana, vaan ohjeistin opettajaa toteuttamaan kirjoitelman. Valmiita kirjoituksia ei luettu luokassa ääneen, vaan niitä sai tarkastella vain luokan opettaja ja minä. Tällä tavoin pyrittiin luomaan oppilaille mahdollisuus kirjoittaa rennosti ja ujostelematta, ilman pelkoa siitä että oma teksti tultaisiin lukemaan koko joukolle. Pää tavoitteenani oli siis saada taustatietoa tutkittavasta ryhmästä, jonka perusteella tulisin jakamaan oppilaat pienryhmiin suullista teemahaastattelua varten.

Kirjoitelman tehtävänanto: *"Otsikoi aineesi MUSIIKKI JA MINÄ. Kerro mm. mitä musiikkia kuuntelet, miksi kuuntelet juuri sitä musiikkia, omistatko fanitavaroita, käytkö keikoilla. Kerro vapaamuotoisesti omista kiinnostuksen kohteistasi ja musiikin käyttämisestä."*

Annoin opettajalle listan tukikysymyksiä, joita hän sai antaa oppilaille kirjoittamisen tueksi, jos pelkkä tehtävänanto ei riittänyt virikkeeksi oppilaille. Tukikysymykset olivat:

-Mitä musiikkia kuuntelet?

-Miksi kuuntelet juuri tätä kyseistä artistia?

- Mistä olet löytänyt tämän musiikin/artistin?
- Missä kuuntelet musiikkia?
- Minkä takia käytät ja kuuntelet musiikkia?
- Mistä hankit musiikkia?
- Onko sinulla yhtyettä/artistia, jota kuuntelet pelkästään?
- Omistatko bändipaitoja tai muuta oheismateriaaleja (kahvikuppi,juliste,penaali jne.)?
- Käytkö keikoilla/konserteissa?
- Onko sinulla ystäviä joiden kanssa jaatte kokemuksianne/ajatuksianne musiikista tai esim. suosikkiartististanne?

Kysymysteni näkökulma oli enemmän kulutustottumuksia tiedusteleva kuin aikaan, paikkaan ja musiikin merkityksiin liittyvä. Kirjoitelmalla halusin saada sopivaa taustatietoa tutkittavista yksilöistä ja siitä millainen suhde nuorilla on musiikkiin ja sen kuluttamiseen.

Kysymyksellä ”Mitä musiikkia kuuntelet?”, halusin saada läpileikkauksen tutkimusryhmäni musiikkimakuun. Lempiartistien listaaminen ja vertailu antoi minulle hyvät mahdollisuudet myös jakaa ryhmiä musiikkimakujen perusteella suullisten haastatteluiden ryhmiin. Kysymyksellä ”Miksi kuuntelet kyseistä artistia” ja ”Mistä olet löytänyt tämän artistin”, pyrin saamaan hieman taustatietoa siitä, mitä kautta varhaisnuoret tutustuvat eri musiikkilajeihin. Mikä hankintapäätökseen vaikuttaa, onko esimerkiksi kaveripiirillä tai perheellä millainen vaikutus mielimusiikin valintaan?

Lähdin kartoittamaan musiikin käyttötapoja eri elämäntilanteissa kysymyksellä ”Missä kuuntelet musiikkia?”. Minua kiinnosti se miten varhaisnuoret täyttävät päivän kulkua ja tekemisiään musiikilla. Hyvin yleisellä tasolla liikkuva ja ehkä vaikeakin kysymys oli ”Minkä takia käytät ja kuuntelet

musiikkia?”. Kysymys on hyvin laaja ja se olisi voinut olla yhtenä ja ainoana kysymyksenä tässä tehtävässä ilman tukikysymyksiä. Siihen ei välttämättä ole yhtä ja ainoaa suoraa vastausta. Kysymys toimikin tietyllä tapaa ajatuksia herättävänä lisäyksenä muiden, ehkä hieman tarkempien kysymysten sekaan. Kysyin myös ”Mistä hankit musiikkia?”. Tämäkin kysymys on niin laaja, että siitä voisi kirjoittaa kokonaan oman gradunsa. Itse kysyin tätä asiaa siksi, että saisin hieman valotettua varhaisnuorten kulutustottumuksia; ostavatko he oikealla rahalla musiikkinsa, vai toimivatko he nykyään hyvin arkipäiväisellä tavalla, ilmaiseksi verkosta lataamalla.

Olen perehtynyt jonkin verran fanitutkimukseen opinnoissani. Tässä työssä tulen viittamaan muutamiin faniutta käsitteleviin tutkimuksiin sekä pohtimaan joitain haastatteluvastauksia fanitutkimuksen näkökulmasta. Kirjoitelmakysymyksissä kysyin faniuteen liittyviä asioita, kuten ”Onko jotain tiettyä artistia jota kuuntelet” ja ”Omistatko oheismateriaalia” (lue: fanituotteita). Kulutustottumuksiin ja yleiseen musiikin harrastuneisuuteen liittyi kysymys konserteissa käymisestä. Itse ajattelen, että jos ala-asteikäinen varhaisnuori käy jo paljon konserteissa ja keikoilla, niin tällöin hän on paneutunut musiikkiin ja sen harrastamiseen enemmän kuin muut ikätoverinsa. Keikoilla käyminen mielletään kuitenkin teini-ikäisten ja nuorten aikuisten harrastukseksi. Apukysymyksissä oli myös tiedustelu siitä, vaihdetaanko musiikista kavereiden kanssa mielipiteitä ja ajatuksia. Tämä kysymys taas antoi minulle mahdollisuuden tutkia sitä, että onko musiikin harrastaminen vain itsenäistä toimintaa, vai onko siinä mukana ystäväpiiri ja mahdollisesti myös muut läheiset ihmiset.

2.2 Teemahaastattelut - Kysymysten asettelu ja haastattelutekniikka

Saadun tekstiaineiston perusteella jaoin oppilaat kahdeksaan pienryhmään, joille teetin syventävät suulliset haastattelut.

Haastattelut suoritin teemahaastatteluina nauhoittaen keskustelut minidisc-soittimelle. Teemahaastattelu ei etene tarkkojen, yksityiskohtaisten, valmiiksi muotoiltujen kysymysten kautta vaan väljemmin kohdentuen tiettyihin ennalta suunniteltuihin teemoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47-48, 66; Eskola & Suoranta 2000, 86-87.) Minulla pääteemat liittyivät haastattelukysymyksissä ennen kaikkea nuorten kulutustottumuksiin. Teemahaastattelussa pyritään huomioimaan ihmisten tulkinnat ja heidän merkityksenantonsa. Ihmisten vapaalle puheelle annetaan tilaa, vaikka ennalta päätetyt teemat pyritään keskustelemaan kaikkien tutkittavien kanssa.

Teemahaastattelun tekniikkana otin käyttöön sen monipuolisuuden ja vapaamuotoisuuden takia. Mielestäni teemahaastattelut ovat rento tapa keskustella ihmisten kanssa ja samalla pystyy kuitenkin pitämään fokuksen itse tutkimusaiheessa. Jos aineiston olisi kerännyt esimerkiksi vain kysymyslomakkeilla, olisi materiaali saattanut jäädä hyvin pintapuoliseksi ja värittömäksi. Taas täysin avoimessa haastattelussa materiaali olisi saattanut lähteä rönsyilemään väärille poluille. Nyt pystyin pysymään aiheessa laatimieni kysymysten myötä, sekä pystyin helposti esittämään vastausten lomassa omia täydentäviä kysymyksiäni.

Haastatteluryhmät jaoin seuraavien kategorioiden perusteella:

*Sama musiikkimaku

-Naisartistit (Beyonce, Rihanna, Cyndi Lauper, Kate Perry)

-Raskas metalli; Slayer, System Of A Down, Pantera jne.

-Rock ja räppi

-Klassinen musiikki

-R'n'B ja hiphop

*Musiikin harrastaminen

*Netistä lataaminen

*Osan ryhmistä muodostin ilman merkittäviä perusteita

*Ryhmissä oli sekaisin tyttöjä ja poikia

Samaa musiikkia kuuntelevat halusin samaan ryhmään, jotta pystyin keräämään tietoa ja kokemuksia siitä, mikä juuri kyseisessä tyyllilajissa kiinnostaa. Musiikin harrastajien kohdalla oli mielenkiintoista havainnoida sitä, vaikuttaako harrastaminen millään tavalla kuunneltavaan musiikkiin. Netistä lataajien kohdalla taas oli tavoitteena tutkia musiikin lataamisen helppoutta ja miten levyn esineellinen arvo on nykyaikana hiipunut lähes täysin, kaiken musiikin ollessa pääsääntöisesti sähköisessä muodossa.

Suullisten haastatteluiden kysymykset

Suullisten haastatteluiden kysymykset syvensivät kirjoitelmasta keräämiäni tietoja. Jaottelin suullisten haastatteluiden kysymykset neljään eri kategoriaan; yleinen musiikkimaku, verkosta lataaminen, levyjen ostaminen ja konserteissa käyminen.

Yleinen musiikkimaku

*Mitä kuuntelet?

*Missä kuuntelet? (Kuunteletko omassa huoneessa vai perheen kanssa?)

*Millä kuuntelet?

*Mistä olet löytänyt kyseisen artistin?

*Ostatko musiikkia, jos ostat niin mistä?

*Jos ostat, niin kuka maksaa?

*Mitä perhe kuuntelee?

Musiikkimaku on laaja käsite, ja se on tärkeä osa tutkimustani. Minun tutkimuksessani musiikkimaun perusteella on helppo laittaa ihmisiä omiin lokeroihin sekä tehdä tutkimuksellisia johtopäätöksiä sen mukaan. Kun ryhtyy tyypittelemään vastaajia musiikkimaun perusteella, saattaa syyllistyä ehkä stereotyyppienkin viljelemiseen. Tarkoitin tällä sitä, että jos vastaaja kuuntelee esimerkiksi raskasta metallimusiikkia, niin ei se tee hänestä välttämättä mustiin pukeutuvaa ja pitkätukkaista henkilöä. Mutta joitain päätelmiä lempiartistien perusteella voi tehdä, ja totta kai näitä stereotyyppisiä ajatuksiani toin esiin myös suullisissa haastatteluissa ja kysymysten jäsentelyssä.

Aiheeseen liittyen syvensin keskustelua kysyen fyysisistä paikoista, joissa vastaaja kuuntelee musiikkia, ja sitä millä laitteella hän yleensä kuuntelee. Minua kiinnosti myös se, mitä kautta tämän ikäinen nuori löytää kuuntelemaansa artistit. Minulla oli olettamuksena, että varhaisnuoren kuuntelemaan musiikkiin liittyy vahvasti sukulaisten, kavereiden ja varsinkin oman perheen luomat mallit tietystä käyttäytymisestä.

Verkosta lataaminen

- *Lataatko musiikkia netistä?
- *Mitä latausohjelmaa käytät?
- *Maksatko lataamisesta?
- *Pidätkö musiikin lataamista turvallisena?

Jätin haastatteluissa moralisoinnin sivuun. Kuitenkin halusin muutamien kysymysten muodossa tiedustella, kuinka yleistä ja suosittua musiikinlataaminen laittomia keinoja käyttäen on. Ajatukseni oli, että musiikin ja median lataamista ei pelätä ja se on luonnollinen toiminto siinä missä puhelimella soittaminen tai sähköpostin lähettäminen.

Levyjen ostaminen

- *Ostatko levyjä?
- *Mistä ostat?
- *Kuka maksaa?
- *Montako levyä ostat kuukaudessa?
- *Lainaatko kirjastosta levyjä?

Konserteista

- *Oletko käynyt ikinä konserteissa?
- *Jos olet, niin missä konserteissa?
- *Kuka maksoi?
- *Menisitkö uudestaan?
- *Onko mitään sellaista artistia, jonka ehdottomasti haluaisit nähdä?

Varsinaiset kulutustottumuksia koskevat kysymykset liittyivät levyjen ostamiseen ja konserteissa käymiseen. Minua kiinnosti varhaisnuorten rahan kuluttaminen niin levyn ostamiseen kuin konserteissa käyntiin liittyen. Nykyaikana levyt ja konserttiliput ovat melkoisen kalliita, joten oletin, että rahankäyttö on hyvin niukkaa ja tämän ikäisillä henkilöillä rahat ”ostoksiin” tulevat vanhemmilta, jos heiltäkään.

Lopuksi

- *Mikä musiikissa on parasta, pystyisitkö elämään ilman sitä?

Koko haastatteluhetken viimeisenä ja kokoavana kysymyksenä kysyin yleismaailmallisen ja filosofisesti laajan kysymyksen siitä, voiko ilman musiikkia elää. Kysymyksellä pyrin saamaan aikaan rentoa keskustelua ja kommentteja musiikin merkityksestä nuorten elämässä ja heidän yleisestä suhtautumisesta musiikkia kohtaan.

2.3 Kommentteja aineistonkeruuprosessista

Yhteistyö sujui Jyväskylän Normaalikoulun ala-asteen kanssa erittäin hyvin. Luokan opettaja oli erittäin yhteistyökykyinen ja toiminnassa näkyi, että laitos tekee paljon yhteistyötä yliopiston kanssa. Luottamuksellinen keskustelusuhde toimi molemmin puolin hyvin eikä jäänyt mitään epäselvyyksiä. Tunsin toimivani itse tutkijan ominaisuudessa erittäin luontevasti, enkä jännittänyt oppilaiden ja oppilaiden kohtaamista ja haastatteluja. Koko prosessi eteni hyvin kivuttomasti. Tähän varmasti yhtenä syynä oli se, että sain toimia täysin omin neuvoin käyttäen omia sosiaalisia vahvuksiani hyödyksi eikä kukaan koko ajan valvonut ja arvostellut tekemisiäni.

Teettämistäni kirjoitelmista paistoi läpi tietynlainen kaavamaisuus. Helena Saarikoski (2009) on tutkinut nuorten tyttöjen Spice Girls -faniutta. Hän ottaa esille tilanteen, jossa tutkimuksen tekijä lähettää kyselyn tutkimusryhmälle epäpersoonana. Tällöin vastaajan vastaukset jäävät persoonattomiksi, kaavamaisiksi ja etäisiksi. Vastaaja vastaa niin kuin hänen halutaan vastaavan, eikä kirjoitelmissa ole käytetty luovuutta juuri ollenkaan. Tämä kyseinen vastaamisen malli on tuttua koulusta, kun vastataan suoraan tietokysymyksiin. Vaikka haluttaisiin luovia vastauksia, on tuloksena väkinäistä materiaalia (Saarikoski 2009, 111-112.) Samaisia havaintoja tein omasta kirjoitelma-aineistosta; osa kirjoitelmista oli kuin koevastauksia. Esittämiini kysymyksiin ei joka kerta vastattu luovasti ja rennosti, vaan pikemminkin lyhyen ytimekkäästi, ilman mitään ylimääräisiä lauseita. Tämä jäi harmittamaan minua hiukan. Oppilaille oli varattu kokonainen oppitunti (45 minuuttia) kirjoitelman kirjoittamiseen, mutta kaikki eivät olleet jaksaneet keskittyä kirjoittamiseen juuri ollenkaan. Koska kysymys ei ollut ”oikeasta” koulutehtävästä, niin monella oppilaalla oli varmasti kiire viettämään vapaa-aikaa, eikä näin ollen tehtävään keskitytty koko annettua aikaa. Nämä ovat tietenkin vain omia arvioitani, mutta

uskoisin, että jos itse olisin ollut valvojana paikalla, niin olisin saattanut ensin tarkistaa minkä verran paperille oli tekstiä syntynyt ja ”hylännyt” tai ”hyväksynyt” suorituksen. Mutta toisaalta käyttämämme toimintamalli mahdollisti sen, että tekstit olivat uniikkeja ja persoonallisia kun ketään ei pakotettu kirjoittamaan yhtään enempää tai vähempää kuin mitä kirjoittaja itse halusi.

Arvioin, että suullisesti toteuttamani haastatteluprosessit olivat suhteellisen luonnollisia ja avoimia. Oppilaat vastasivat minulle hyvin ja perusteellisesti, osa oppilaista tyytyi vastaamaan ”kyllä” ja ”ei” -tyylillä. Jos oppilaat vastasivat minun mielestäni liian suppeasti, niin esitin heille täydentäviä kysymyksiä ja vein keskustelua eteenpäin. Teemahaastattelun luonteeseen kuuluukin juuri se, että keskustelu on suhteellisen avointa. Keskustelulla on ennalta päätetty tarkoitus, mutta kysymyksille ei kuitenkaan ole määritelty selkeitä vastauksia (Routio 2007, www-sivu). Suullisissa haastatteluissa tallentamani materiaalin siirsi koulun oma atk-henkilö cd-levylle.

Jälkeenpäin olen miettinyt, että minun olisi pitänyt keskittyä muutamaa pääteemaan, joihin olisin nojannut kysymyksissäni, ettei aihe lähtisi liikaa rönsyilemään. Tässä on omat hyvät ja huonot puolensa. Nyt kysytyt kysymykset olivat monista eri teemoista ja täten aineistoni on hyvin monivivahteinen, mikä aiheuttaa haasteita sen analysointiin. Toisaalta aineisto antaa paljon mahdollisuuksia erittäin monipuoliseen aiheen tarkasteluun.

Haastatteluita oli aika ajoin seuraamassa muutamia yliopiston opettaja-opiskelijoita. Minä itse ja kohderyhmäni jäsenet annoimme luvan haastatteluiden seuraamiseen, eikä tämä mielestäni tuonut haastattelutilaisuuteen mitään ylimääräistä ”painetta” niin haastateltaville kuin minullekaan. Opettajaopiskelijat olivat tuttuja myös minun haastateltaville, sillä he olivat suorittamassa harjoittelunsa seurantaosuutta juuri tässä kyseisessä luokassa.

Haastatteluaineisto on mielenkiintoinen. Alun perin lähdin kysymään oppilailta heidän musiikinkäytöstään ja musiikkikäyttäytymisestään tiettyjä seikkoja. Osaan kysymyksistä sainkin ”toivomiani” vastauksia, mutta pääosin jäin tyhjin käsin alkuperäisten tutkimuskysymysten osalta. Alun perin olin ajatellut keskittyväni enemmän nuorten musiikin kulutustottumuksiin. Nyt saatu aineisto ei vastaa suoraan niihin, vaan antaa vastauksia siihen, millainen rooli musiikilla on nuorten elämässä.

Tutkimuksen tekeminen elää koko ajan omaa elämäänsä, ja en koe näitä tapahtuneita muutoksia minkäänlaisina ”takaiskuina”, vaan uusina mahdollisuuksina löytää erilaisia näkökulmia ja ajatuksia tutkimusaiheestani. Tutkimukseni on aineistolähtöinen ja tutkimuskysymykset on muotoiltu aineiston perusteella. Näin ollen minun ei tarvitse harmitella sitä, että haastatteluvastaukset eivät vastaa alkuperäisiin tutkimuskysymyksiin, vaan tyydyn siihen, että tutkimuskysymykset kumpuavat syntyneestä aineistosta.

3 TUTKIMUSAINEISTON ANALYSOINTIA

Tässä luvussa tulen käsittelemään tutkimusaineistoni vastauksia ja siitä syntyneitä mietelmiä. Luku sisältää kuusi alalukua, joista ensimmäisessä pohdin millaisia kirjoitettuja ennakkotehtäviä syntyi, millainen oli kirjoitusprosessi, mitä olisi voinut tehdä toisin ja kuinka itse hyödyin kirjoitelmista. Tämän jälkeen esittelen kirjallisissa ja suullisissa haastatteluissa esille tulleita vastauksia. Kerron laajasti muun muassa varhaisnuorten lempimusiikista, musiikinkuuntelulaitteista ja paikoista joissa he mielellään musiikkia kuluttavat. Luvun neljä viimeistä alalukua käsittelevät aineistosta esiin tulleita muita mielenkiintoisia asioita, kuten esimerkiksi millainen vaikutus perheellä on varhaisnuoren musiikin käyttöön tai

kuinka varhaisnuori käyttää musiikkia keskittymisen tai rentoutumisen välineenä, jotkut jopa pakokeinona todellisuudesta.

3.1 Mietteitä kirjoitetusta ennakkotehtävästä

Tässä kappaleessa käsittelen ja analysoin lyhyesti oppilaiden kirjoittamaa ennakkotehtävää. Kirjoitelmia minulle palautettiin 24 kappaletta.

Osa kirjoitelmista oli erittäin kattavia, ja nuoret olivat kertoneet niissä musiikkimaustaan ja tottumuksistaan hyvinkin tarkasti. Kaiken kaikkiaan olisin toivonut, että kirjoitelmat olisivat olleet kuitenkin vielä laajempia ja yksityiskohtaisempia. Koska valmista kirjoitelmaa ei esitetty missään julkisesti, niin odotin, että oppilaat olisivat olleet ulosannissaan reilusti rennompia ja vapautuneempia.

Iso osa teksteistä oli hyvin suppeita. Lyhyin teksteistä oli kahden lauseen mittainen. Kouluympäristöllä tuntui olevan selvä vaikutus kirjoittamiseen. Teksti ei suurimmalla osalla ollut lainkaan vapautunutta kerrontaa omista tottumuksista ja harrastuneisuudesta. Teksteissä pyrittiin vastaamaan esitettyihin kysymyksiin ja tukikysymyksiin hieman kuin koevastauksiin. Teksteistä puuttui osittain siis luovuus ja rentous, jota ehdottomasti olisin kaivannut ja jota ehkä myös aihe vaatii. En itse ajattele musiikinkuuntelua ja musiikkiharrastusta millään tavalla salaisena, nolostuttavana ja vaikeana aiheena. Oliko tässä tilanteessa vain kyse oppilaiden viitseliäisyydestä ja laiskuudesta, sitä on vaikea sanoa.

Kirjoitelma ei ollut tietenkään mikään oikeinkirjoitustesti, mutta teksteissä oli havaittavissa hyvin paljon muun muassa yhdyssanavirheitä. Oli huomattavaa, että teksteissä pyrittiin aika ajoin vastaamaan opettajaa miellyttäen, kuten koevastauksissa useasti tehdään. Luovuutta ja rentoutta löytyi enemmän tyttöjen

kuin poikien teksteistä. Mutta vaikka teksteissä ”vastattiin opettajalle” niin kaikki tuotokset eivät olleet esteettisesti kauniita. Kirjoitelmaa ei kirjoitettu visuaalisesti niin taidokkaasti välttämättä mitä äidinkielen tunnilla kirjoitetaan. Sanojen ja lauseiden seassa oli hymiöitä, kukkasia ja pääkalloja. Osa kuvakkeista sopi aiheeseen, osa taas ei.

Edellä mainituista seikoista huolimatta aineisto antoi minulle hyvät lähtökohdat ryhtyä jaottelemaan oppilaita ryhmiin suullisia haastatteluja varten. Kirjoitelmat antoivat minulle tietyn kuvan tutkimusryhmän jäsenistä, siitä millaisia persoonia he ovat ja hieman siitä millaista heidän elämänsä on musiikin parissa.

3.2 Haastatteluaineiston tulosten käsittelyä

Keräämäni haastattelumateriaali osoittautui hyvin moniulotteiseksi ja värikkääksi osittaisesta ennakkotehtävätekstien niukkuudesta huolimatta. Nuorten musiikkimaku on hyvin monipuolista aina raskaimmasta rokista hiphopin ja suomipopin kautta klassiseen musiikkiin. Tutkielmassani en perehdy tarkasti kohderyhmän musiikkimakuun, mutta se esittää tärkeää osaa jokaisen kohdehenkilön oman tilan ja itsenäisyyden hahmottamisessa.

Seuraavassa listaan haastatteluissa esille tulleita artisteja:

Suosikkiartistit

Raskaat; *Iron Maiden, Metallica, Pantera, Annihilator, Slayer, System of a Down, Kreator, Linkin Park, Rush, Mokoma, Stam1na, Lynyrd Skynyrd, AC/DC.*

Pääpiirteittäin raskaan musiikin ystäviä olivat pojat. Tuntuu, että metallimusiikin kuunteleminen on jopa jonkunlainen muoti-ilmiö varhaisnuorten ja etenkin poikien keskuudessa. Mustiin bändipaitoihin pukeutuneita varhaisnuoria näkee kaupungilla ja muutenkin ulkoinen olemus on aiheeseen liittyvää. Tämä sisältää muun muassa erilaisia tervehdyksiä, ryhti on hieman rennompaa kuin tavallisesti ja pukeutuminen on myös huolettomampaa ja useasti myös mustanpuhuvaa.

Raskas musiikki on siis ainakin tässä tutkimusryhmässä enemmän poikien kuin tyttöjen juttu. Mutta muutamien tyttöjen vastauksissa tuli esiin muun muassa Metallica. Kaksi tyttöä haaveili pääsevänsä esimerkiksi AC/DC:n tai Lynyrd Skynyrdin konserttiin.

Hiphop; Flo Rida, Akon, Ice Cube

Hiphop on toinen musiikinlaji, joka on viime vuosina noussut varhaisnuorten keskuudessa hyvin merkittäväksi ja suosituksi musiikkityyliksi. Niinkään suomalainen hiphop ei sytytä heitä, vaan enemmänkin amerikkalainen rankempi tavara. Hiphop-kulttuuri ja -musiikki kuvaavat useasti afroamerikkalaisten jengien ja vähempiosaisten henkilöiden kulttuuria, elämää, haaveita ja ongelmia. Nuoret ja heidän vanhemmat eivät välttämättä ymmärrä ihan kaikkia sanoituksia ja niiden sisältöjä. Jos näitä lauluja laulettaisiin suomen kielellä, niin uskon, että sensuuri saattaisi puuttua peliin. Sanoituksissa viljellään hyvin rankkoja aiheita. Puheet risteilevät niin seksin, väkivallan, huumeiden kuin myös rasismien aihepiireissä.

Naisartistit; Cyndi Lauper, Katy Perry, Beyonce, Rihanna, Christina Aguilera, Avril Lavigne, Britney Spears, Leona Lewis, Gwen Stefani, Madonna, Anna Abreu, Anna Puu.

Tyttöjen vastauksissa tuli esiin melko tutut R'n'B -naisartistit sekä muutama muu tuttu pop-artisti. Kyseiset artistit edustavat niin sanottua valta virta musiikkia, joka soi jatkuvasti eri radiokanavilla, musiikkia sisältävillä tv-kanavilla sekä muun muassa tv-mainoksissa. Yksikään poika ei vastauksissaan kertonut kuuntelevansa naisartisteja. Tässä ilmenee selkeä sukupuolien esille tuoma ero. Varsinkin monet pojat ajattelevat, että leimautuisivat ikävällä tavalla jos kuuntelisivat tyttöjen suosikkimusiikkia. Se olisi noloa ja varhaisnuoren mielestä ehkä paheksuttavaa. Varhaisnuorilla on pelko tulla koulukiusatuksi "erilaisuutensa" vuoksi. Niinpä nykyaikana hyvin moni heistä välttelee syrjäytymistä ja harrastaa mielellään samaa mitä muutkin ettei jää yksin ryhmän ulkopuolelle, tai vaihtoehtoisesti kuuntelee haluamaansa artistia tai harrastaa "salattuja" asioita omissa oloissaan, asioista kenellekään kertomatta. Tutkimusryhmäläiseni ovat hyvin herkässä iässä, eivätkä he halua leimautua ja syrjäytyä. Ryhmän muodostama paine saattaa ohjailta yksilön tekemisiä, vaikkei näin henkilö itse haluaisikaan. Näin ollen pojat kuuntelevat poikien musiikkia, joka tämän tutkimusryhmän sisällä oli rock, hiphop ja metallimusiikki painotteista. Tyttöjen musiikkimaku on kauttaaltaan kevyempää sisältäen laajan kirjon eri pop-artistejä.

Kotimaiset; Apulanta, Uniklubi, Zen Cafe, Sunrise Avenue, Anna Abreu, Anna Puu, Ahkerat simpanssit..

Kotimaiset artistit eivät tämän tutkimusryhmän kohdalla olleet mitenkään erityisessä suosiossa. Esiin nousi Idols-menestyjiä ja pitkän linjan rock-yhtyeitä. Yksikään vastaajista ei ollut millään tavalla minkään edellä mainituista kotimaisista artisteista suuri fani. Suurempia tunteita vastaajissa herätti aiemmin mainitut ulkomaiset esiintyjät. Muutama tyttö oli käynyt kuuntelemassa kesällä kesämökin lähistöllä Anna Abreun keikkaa. Henkilö, joka kuunteli Zen Cafea, oli saanut innostuksen kyseisen artistin kuuntelemiseen isältään, joka omisti lähes kaikki yhtyeen albumit. Vastaajat eivät omistaneet kotimaisten esiintyjien

materiaalia, vaan monet heistä kuuntelivat mielellään kyseistä musiikkia radiosta ja Internetistä.

Muut; Abba, Santa Justa Klan (tv-sarja Serranon perhe), klassinen, unimusiikki, radio (Groove FM ja NRJ)

Haastatellut varhaisnuoret olivat hyvin kaikkiruokaisia kuuntelemaansa musiikin suhteen. Tätä asiaa tuki lähes kaikkien vastaajien kohdalla esiin tullut radion kuunteleminen. Radiota kuunneltiin niin pitkään kun sieltä tuli hyvää ja kuunneltavaa musiikkia. Kotona ja autossa suosituimmat radiokanavat olivat Radio Nova, Radio NRJ ja Groove FM. Radion kuunteleminen oli vaivatonta ja se täytti mukavasti tyhjää tilaa ja aikaa. Vastaajien musiikkisuosikkeja löytyi myös vanhempien levyhyllystä, josta eräs oli löytänyt muun muassa Abban albumit, joita kuunneltiin koko perheen voimin. Kiinnostuksen Abba-yhtyeen kuuntelemiseen oli herättänyt Mamma Mia! –musikaalielokuvan katsominen. Myös tv-sarja Serranon perheen kautta julkisuuteen noussut espanjalainen Santa Justa Klan, nousi esiin erään henkilön vastauksissa esille. Yhtye on tehnyt kyseiseen televisiosarjaan muun muassa tunnusmusiikin, mutta sittemmin lopettanut jo uransa.

Televisio on yksi väylä tutustua itselle tuntemattomaan materiaaliin. Nykyisin Spotifyn (Internetistä löytyvä laaja ilmainen musiikkikirjasto) ja Youtuben (Internetissä toimiva videopalvelu) myötä erilaisiin musiikkityyleihin ja artisteihin tutustuminen on helpottunut merkittävästi verkossa. Musiikin hankkiminen ja kuunteleminen on yksinkertaistunut todella paljon. Ei tarvitse kuin laittaa Google-hakupalveluun hakusanaksi artistin nimi josta olet kiinnostunut, ja eteesi avautuu mittava lista sivustoja, joista löytyy tietoa artistista. Useasti sivuilla on myös mahdollisuus kuunnella ääninäytteitä tai jopa kokonaisia kappaleita esiintyjän tuotannosta. Tätä eri medioiden käyttämisen vaikutusta uusien kiinnostuksen

kohteiden syntymiseen käsitellään myöhemmin lisää työssäni.

Musiikinkuuntelulaitteet

Yleisimmät musiikinkuuntelulaitteet olivat mp3-soitin (vain kolmella haastatelluista ei ollut soitinta), puhelin, tietokone, radio ja TV. Mp3-soitin on hyvin yleinen varuste nykyihmisillä samalla tavalla kuin esimerkiksi matkapuhelin. Mp3-soittimet ovat hyvin monipuolisia laitteita, aivan kuin pienoistietokoneita, joihin pystyy tallentamaan myös pelejä, valokuvia ja videoita. Yhdellä vastaajalla oli omistuksessa jopa kaksi soitinta, ja hän oli siitä hyvinkin ylpeä. Myös matkapuhelinta käytetään paljon musiikin kuunteluun. Ennen vanhaa, ennen kuin elektroniset ja digitaaliset laitteet tulivat markkinoille, nuoret harrastivat paljon esimerkiksi tarrojen, jääkiekkokorttien, kolikoiden ja postimerkkien keräilyä. Tuolloin ystävän kanssa saattoi tehdä vaihtokauppoja erilaisista keräilyesineistä ilman mitään monimutkaisia teknisiä laitteita. Nykyään tuota vaihtamis- ja vertailukulttuuria harrastetaan kannettavien minitietokoneiden, musiikkisoittimien ja puhelimien välillä. Esimerkiksi musiikin vaihtamista toteutetaan kavereiden kesken käyttäen hyväksi puhelimista löytyvää bluetooth-toimintoa. Kyseessä on langattomaan tiedonsiirtoon perustuva menetelmä. Puhelimien välillä voi siirtää myös kuvia ja pelejä. Bluetooth-toiminto löytyy myös uusimmista tietokonemalleista. Mp3-soittimien välistä musiikinsiirtoa varten tarvitaan apuvälineeksi tietokone. Moni vastaajista kuuntelee musiikkia juurikin tietokoneen kautta samalla kun he surffailevat verkossa. Osa vastaajista oli liittänyt tietokoneensa lisäksi vielä stereolaitteisiin, jotta äänen volyyymia saa suurennettua ja musiikinkuuntelukokemus olisi kokonaisvaltaisempi.

Musiikinkuuntelupaikat ja -tilanteet

Musiikkia kuunneltiin yleensä omassa huoneessa, suljetun oven takana. Musiikki toimii eräänlaisena pakokeinona arkielämästä ja vaikkapa läksyistä. Kuulokkeiden päähän laittaminen ja stereoista tai cd-soittimesta musiikin kuunteleminen antaa nuorille omaa aikaa ja tilaa rauhoittua. Useasti musiikkia kuunnellaan tietokoneella ollessa, siivotessa tai läksyjä lukiessa.

Muita yleisiä musiikin kuuntelutilanteita olivat mm. laskettelu, koiran ulkoiluttaminen, oman mielen rauhoittaminen musiikilla silloin kun ärsyttää, koulumatkat, urheilutilanteet, kotona ihan vain ajan kuluttamiseksi, automaatioilla sekä oman sisaren ärsyttäminen.

Nykyaikana musiikin kuunteleminen ei katso aikaa eikä paikkaa. Kannettavien soittimien ollessa yhä yleisempiä, on musiikinkuunteleminen vaivatonta missä tahansa ja milloin tahansa. Vastaajat eivät korostaneet mitään tiettyä paikkaa tai tilaa, jossa he yleisimmin kuuntelevat musiikkia. Tässä toimintamallissa onkin tapahtunut hyvin merkittävä muutos viime vuosikymmenten aikana. Ennen vanhaan musiikkia jouduttiin kuuntelemaan periaatteessa vain paikallaan kasettinauhurin tai stereoiden vieressä. Nyt kannettavien soitinten aikakautena kuuntelupaikat vaihtuvat useasti, eikä itse musiikkiin välttämättä keskitytä samalla tavalla kuin ennen.

Musiikin hankkiminen

Musiikki hankittiin pääosin vertaisverkkoja käyttäen (LimeWire tai muu vastaava mediatiedostojen jakamiseen sopiva ohjelmisto), tai ostetuilta/lainatuilta levyiltä koneelle siirtäen. Levyt ostettiin supermarketeista tai musiikkiliikkeistä. Yleisessä keskustelussa tuli ilmi, että nuoret eivät pelänneet vertaisverkkojen mukanaan

tuomia uhkia, kuten esimerkiksi mahdollisia tietokoneelle pesiytyviä viruksia. Piratismia ja laitonta lataamista pidettiin täysin luonnollisena ja arkipäiväisenä toimenpiteenä. Monia oppilaita avusti lataamisessa isä, serkku tai ystävä.

(P7): No yleensä mä käyn serkuilla ku ei niinku niitä levyjä myydä Suomessa, ja sitte ku serkuilla on koneella kaikki ne kappaleet ni sieltä, jos määhä haluan ni mä vaan otan .

Lainatut levyt lainattiin ystäviltä tai sukulaisilta. Hyvin harva vastaajista lainasi levyjä kirjastosta. Joidenkin kohdalla tuli ilmi jopa, ettei kirjastossa ollut tullut käytyä moniin vuosiin. Osa vastaajista ikään kuin tuhahti asialle väheksyen kirjaston merkitystä. Tuntui siltä, ettei moni ollut edes ajatellut, että musiikkia voisi lainata kirjojen lisäksi myös kirjastosta. Muutamat laajemmin musiikkia harrastavat käyttivät kirjastoa mm. nuottien ja levyjen lainaamiseen. Tämä on ehkä hieman huolestuttavaa, ettei kirjastoja ja niiden mittavaa aineistoa osata hyödyntää riittävästi. Kirjastot sisältävät kuitenkin todella laajamittaiset musiikkivarastot, joiden käyttäminen on vielä ilmaista. Mutta tuntui siltä, että haastateltujen musiikinhankkimiskulttuuri oli hyvin atk-painotteista, eikä normaalia, vanhaa kunnon äänitettä osata arvostaa kuten ennen. Ne, jotka levyjä omistivat, olivat ostaneet ne säästöillä tai saaneet niitä lahjaksi jouluna tai syntymäpäivänä. Ryhmään mahtui myös muutama poikkeus.

Joukosta löytyi yhdet kaverukset, joille oli tärkeintä levyn esineellinen arvo:

(P1): No on se parempi ostaa levyjä ku se on ehkä parempi, tykkään pitää sitä esineenä semmosta, hyllyssä.

(P4): Joo se on hauska pitää levyhyllyssä sitä levyä.

Edellä mainitut kaverukset lainaavat paljon materiaalia (nuotteja ja levyjä) kirjastosta, eivätkä liioin lataa verkosta. He arvostavat niin sanottuja perinteisiä arvoja. Kaiken kaikkiaan perinteikäs kirjojen kirjoittaminen, kirjojen lukeminen

ja konkreettinen levyn tai kasetin kuunteleminen ovat poistumassa kokonaan varhaisnuorten toimintaympäristöistä. Kaikki edellä mainittu kirjallinen toteutetaan sähköisessä muodossa; kirjoitetaan sähköpostiviesti tai tekstiviesti. Ei lueta kirjaa vaan selataan Internetiä, luetaan sieltä tarinoita ja katsotaan telkkaria. Ja kuten jo olen aiemmin maininnut, levyn korvaa nykyään sähköinen mp3-tiedosto, jota kuunnellaan mp3-soittimella tai puhelimella.

Nykyajan varhaisnuoret löytävät uusia musiikkisuosikkeja ystävien kanssa Messenger Live -keskusteluiden kautta. Tutkimusryhmästä löytyi monia kaveripareja, joiden yhteisenä harrastuksena tuli esiin juuri musiikin kuunteleminen ja lataaminen:

(P10): SOADiin kimmokkeen sain, kun mesetin P1:n kanssa. hän neuvoi kuuntelemaan Youtubesta yhtyeen yhden hittibiisin Chop Suey. Tykkäsin siitä ja kuuntelin myös muita kappaleita.

Erilaiset pikaviestiohjelmistot mahdollistavat nykypäivänä hyvin monipuolisen kanssakäymisen reaaliajassa, vaikka keskustelijat olisivat toisella puolen maapalloa. Ohjelmien avulla voi keskustella ääni- ja videopuheluita. Haastatteluihin vastanneet nuoret käyttävät eniten näiden ohjelmistojen tiedostojensiirto-ominaisuutta. Tätä toimintoa käyttäen voi helposti lähettää ystäville esimerkiksi musiikkikappaleita, kuvatiedostoja tai vaikka tietokoneella kirjoitettuja koulutehtäviä.

Konsertit ja festivaalit

Suurin osa vastanneista oli käynyt jossakin konsertissa yksin, kavereiden tai perheen kanssa. Kyseinen tutkimusluokka oli ollut vuonna 2008 Jyväskylän Kaupunginjohtajan järjestämällä vastaanotolla, jossa esiintyi Ari Koivunen. Vastaanotto järjestetään vuosittain Jyväskylän syntymäpäivänä kaupungin kaikille

5.luokkalaisille. Muita konsertteja, joissa vastaajat olivat käyneet, olivat Hartwall Areenalla järjestetyt Avril Lavignen, Rihannan ja Enrico Iglesiaksen konsertit ja Olympiastadionilla toteutettu AC/DC:n esiintyminen. Yksi vastaaja haaveili Lynyrd Skynyrdin konserttiin pääsemisestä. Yksi vastaaja oli käynyt useasti klassisen musiikin konserteissa perheensä kanssa. Muita elävänä nähtyjä artisteja olivat muun muassa Apulanta, Anna Abreu sekä Idols-tähtien yhteiskonsertti.

Konsertteihin varhaisnuoret eivät olleet säästäneet viikkorahoja tai muuta rahaa. Tapahtumissa oli aina maksajana omat tai kaverin vanhemmat. Tutkimusryhmän jäsenet ovat sen verta nuoria, että tuntui ainakin siltä, ettei isompiin konsertteihin ja festivaaleille pääseminen kiinnostanut aivan vielä.

Muut innostuksen kohteet

Yksi tyttövästaaaja toi ilmi, että häntä kiinnostaa musiikkia enemmän jalkapallo ja ennen kaikkea haastattelujen aikaan Manchester Unitedissa pelannut Cristiano Ronaldo. Tyttö kertoo "fanittavansa" Ronaldoa ja omistavansa hänen pelipaitansa. Julisteitakin häneltä löytyi, mutta hän ei pidä niitä esillä, "koska muuten seinä saattaisi näyttää sotkuiselta". Vastaaaja koki todennäköisesti oman "erilaisuutensa" hieman jopa nolona asiana, koska suullisissa haastatteluissa tämä seikka ei tullut millään tavalla esiin. Vastaaaja ujosteli tuoda asiaa julki, koska oli tyttö ja jalkapallofani. Tuossa iässä saatetaan pitää matalaa profiilia omista kiinnostuksen kohteista, ettei tule kiusatuksi erilaisuutensa vuoksi. Tässä tapauksessa tytön käyttäytymiseen ja ennakkoluuloihin saattoi vaikuttaa myös se, että jalkapallo mielletään enemmän poikien kuin tyttöjen harrastukseksi.

Moni vastaajista kuunteli musiikkia monipuolisesti ja useasti suosikit löytyivät kavereiden innoittamana. "Virran mukana kulkeminen" on hyvin tavallinen tapa

toimia eri harrastusten parissa. Haastatelluista henkilöistä muutamat kävivät säännöllisesti soittotunneilla. Yleisin soitin oli piano. Muutamat vastaajat soittivat kitaraa ja viulua. Muutamat vastaajat kokivat soittotuntien nuotit tylsiksi ja halusivat soittaa kotona vain mielimusiikkiaan, jolloin soittoläksyt jäivät opettelematta. Vastaajat keskustelivat tästä asiasta hiukan hymyssä suin, tietäen että läksyt tulisi opetella eikä keskittyä kevyempään, itseä miellyttävään materiaaliin.

3.3 Perheen vaikutus musiikin käyttöön

Haastatteluissa nousi esille erittäin vahvasti oman perheen vaikutus musiikin käyttämiseen ja siihen miten musiikkia käytetään vallan välineenä niin vanhempien kuin myös lasten osalta.

(T9): Riippuu päivästä millä tuulella perhe on, ja lähinnä pikkuveli tai sisko. Meil on omat huoneet, ni sitten me laitetaan ovi kiinni ja kuunnellaan ja jos ärsyttää ni pidetään ovea auki ja soitetaan musiikkia täysillä.

(T5): Ööö no..Automatkalla aina radiosta niinkö..kuuntelen NRJ:tä ja joskus Groovea. Ja kotona yleisesti meillä on aina radio päällä, ni sitten tulee Groove. Ja sitte, niinkö sitte jos menee johonki linkkimatkalla ni sitten mä kuuntelen iPodista ihan jotain randomi-musiikkia.

Perheiden sisällä musiikkimaut vaihtelevat radikaalistikin. Omien vanhempien totumuksilla ei välttämättä ole mitään tekemistä varhaisnuoren suosikkien kanssa.

(T10): Kyl mä yleensä [voin kuunnella samaa kuin perhe] mut sit jossain vaiheessa meidän äiti saattaa kyllästyä siihen ja laittaa jotain omaa musiikkia soimaan.

Osalla asia menee päinvastoin; jokainen saa omaa tilaa ja aikaa niin kuin haluaa, eikä kuunneltavaan musiikkiin puututa. Ainoa asia, mikä perheiden sisällä tuntuu enemmän ärsyttävän, on äänenvoimakkuus millä musiikkia soitetaan.

(T2): ..ei me yleensä kuunnella [perheen kanssa] koskaan musiikkia. Ei meillä oo ees keittiössä tai missään yleisessä tilassa radiota. Jokainen omassa huoneessaan sitten kuuntelee jos kuuntelee.

(T6): No siis esim. matkalla jonnekin, ni sitten soi radio tietenkä ja soittimet. Sitte kotonaki vaikka tv:stä kuunnellaan. Aika eri maku on kyllä musiikissa. Omissa oloissa kuuntelen sitten omia suosikkeja.

Materiaalista nousi esiin myös muiden sukulaisten vaikutus musiikin hankkimiseen ja musiikkimieltymyksiin. Vastauksissa suurta roolia esittivät nykyajan vertaisverkkopalvelut, joiden kautta musiikkia ladataan Internetistä. Sukulaiset ja monesti vanhemmat sisarukset tai serkut ovat ihailun kohteita. He opettavat nuoria tyttöjä ja poikia ”isojen poikien” tekoihin:

(T12): No, mul on tota isä laittaa tietokoneelle jotain levyjä ja sitte sitä kautta, tai sitten otetaan jostain netistä.

Haastattelija: Mistä on lähteny tää metallimusiikkiin kiinnostus?

(P1): Ehkä serkun kautta kun se on näyttäny kaikkia kappaleita ja siitä sitten innostu

(P2): Emmää laita [musiikkia olohuoneessa soimaan], ku ei mulla oo levyjä ku mulla on koneella kaikki musiikki, ni mä kuuntelen aina omassa huoneessa.

3.4 Musiikki on väline keskittymiseen

Tästä tutkimusryhmästä nousi esiin hyvin vahvasti se seikka, että nuoret käyttävät musiikkia yhä enemmän välineenä keskittymiseen. Luulisi, että taustalla soiva musiikki vie ajatuksia muualle ja keskittyminen itse opiskeluun olisi heikompa.

(T2): No emmää tiä, mä aika vähän kuuntelen musiikkia, mut sitte välillä jos mä vaikka luen kokeeseen ni sitte saattaa olla taustalla jotaki, tai läksyjä tehdessä, tai sitten jos mä siivoon ni silloin, mut omassa huoneessa kuuntelen useimmiten. Radiolla.

Moni vastaaja otti esille nukkumisen ja siihen liittyvän musiikin käytön.

Musiikkia kuuntelemalla päästään siis muihin maailmoihin, suunnataan

ajatukset aivan johonkin muualle ja unohdetaan kuluneen päivän riennot.

(P11): Nukkumaan mennessä. Niin mä nukahan melkein aina ne napit korvilla.

(T2): No kyllä mulla ainaki välillä ku mä meen nukkumaan ni mä pistän, haen koneelta kuulokkeet ja pistän radioon kiinni ja mul on joskus ollu vielä kuulosuojaimet siinä päällä, ettei kuulokkeet tipu ja ei taustamelu kuulu. Se helpottaa monia asioita ku samalla kuuntelee musiikkia.

(P11): Kyllä elää vois ilmankin, mutta nukahtaa paremmin ku kuuntelee.

Useat varhaisnuoret myös pakenevat pahaan oloa ja ärsytystä musiikin maailmaan.

Sillä haetaan rauhoittumista ja myös siis piristystä pahaan oloon. Musiikki ja sen käyttäminen on kuitenkin vain tapa muiden joukossa. Välillä se soi, välillä ei.

Kuuntelemiseen ei ole mitään ratkaisevaa ja isoa syytä. Moni ei ole välttämättä ajatellut asiaa sen tarkemmin, he vain kuuntelevat musiikkia kun se on mukavaa.

(P6): Emmää tiä, se on vaan niin kiva kuunnella esimerkiksi jos on tietokoneella ku tekee jotain ni siinä on hyvä kuunnella samalla musiikkia.

Yksi poika otti esille urheiluharrastuksensa. Musiikki kuuluu hyvin olennaisena osana joukkueurheiluun. Pukukopeissa tunnelmaa luodaan monipuolisella musiikkitarjonnalla.

(P9): Tulee mun mielestä parempi tunnelma sinne [jääkiekkopukuhuoneeseen] ja ilmapiiri ja sitte keskitytään ehkä sillei paremmin peliin ku siellä ei hälinä sitten kuulu ku musiikki on kovalla.

Kirjoitelmissa löytyi myös syvällistä pohdintaa musiikin merkityksestä keskittymiseen. Musiikkia on monenlaista, ja joskus riittää viihdyttämään pelkkä instrumentaalinen kappale. Eräs tyttö kertoi näin:

(T2): Esim. jos on siivottava, musiikki auttaa keskittymään. Läksyjä tehdessäkin voi kuunnella musiikkia, mutta ei lauluja, koska jos osaa laulun sanat, menee kaikki keskittyminen hukkaan.

3.5 Musiikki pakokeinona

Nykyaikana puhutaan paljon varhaisnuorten syrjäytymisestä. Haastattelemi nuoret eivät tuntuneet ollenkaan syrjäytyneiltä, vaan heistä loisti selkeä elämän ilo. Heidän vastauksistaan nousi kuitenkin esille musiikin merkitys tietynlaisena ”pakopaikkana”, omana tilana. Se on oma juttu, siihen ei saa kukaan muu puuttua.

(T4): Mää kuuntelen yleensä niinku omassa huoneessa radiosta tai sitten soittimesta, mutta tota ei meillä sillei yhdessä kuunnella koko perhe sitä.

Näyttää siltä, että varhaisnuorille annetaan todella paljon omaa tilaa ja aikaa. He saavat touhuta huoneissaan mitä haluavat, eikä lasten kommenttien perusteella heidän tekemisistään edes aina olla kiinnostuneita:

(P9): Ei nekään [perhe] siitä [minun musiikin kuuntelemisesta] silleen kauheesti välitä, että mä kuuntelen mitä mä haluan ja, ja tota ihan omassa huoneessa kuuntelen että..

Hyvin silmiinpistävää haastatteluvastauksissa oli juuri tuo nuorten itsenäinen toimiminen omassa huoneessa. On yllättävää, kuinka paljon vanhemmat antavat nykyaikana lapsille omaa tilaa ja aikaa. Perekäyttyäni haastatteluaineistoon, minulle jäi sellainen kuva, että tietyt säännöt ja varsinkin median käytön rajat ovat hävinneet tietokoneiden ja mp3-soittimien yleistyessä. Kenenkään vastaajan vastauksissa ei tullut ilmi, että elektroniikan käyttöä rajoitettaisiin millään tavalla.

Toki välillä halutaan rentoutua ja vain olla. Silloin on helppo laittaa tietokoneelta tai omasta soittimesta mielimusiikki soimaan ja antaa ajatusten elää omaa elämäänsä:

(T7): Jos mä oon yksin ja ei oo mitään tekemistä, ni silloin [kuuntelen musiikkia]. Että..emmä oikeen tiiä.

Aika ajoin perheen sisällä välit ymmärrettävästi rakoilevat. Tällöin moni vastaaja käyttää musiikkia valtakeinona; äänentaset asetetaan mahdollisimman korkealle ja oman huoneen ovi laitetaan visusti kiinni. Tämä ovien paiskominen on tuttu stereotyyppinen tilanne muun muassa televisiosarjoista ja elokuvista.

(T9): Riippuu päivästä millä tuulella perhe on, [että voidaanko kuunnella samaa musiikkia], ja lähinnä pikkuveli tai sisko [ovat riitelymme osapuolina]. Meil on omat huoneet, ni sitten me laitetaan ovi kiinni ja kuunnellaan ja jos ärsyttää ni pidetään ovea auki ja soitetaan musiikkia täysillä.

Vastaajien henkilökohtaisia kokemuksia ja taustoja nousi jonkun verran esiin haastattelun kuluessa. Edellä olevan vastauksen kertoja oli asunut pikkupoikana Amerikassa ja selkeästi hänen musiikkimakuun on vaikuttanut nuo ajat.

(P7): Ei oikeestaan, että kyllä mä silloin [Amerikassa ollessa] kuuntelin enemmän sitä räppiä et emmä niin paljoa koskaan tykänny rokista tai hevistä, enkä varsinkaan death metallista.

Itse konkreettisen matkustamisen aikana käytetään myös paljon musiikkia. Perinteisesti autoissa soi radio matkan aikana, mutta moni vastaaja käytti myös omaa soitintaan automatkalla, jos esimerkiksi vaikka vanhemmat kuuntelivat jotain ”epämiellyttävää” radiokanavaa.

(T6): No siis esim. matkalla jonnekin, ni sitten soi radio tietenkkin ja soittimet. Sitte kotonaki vaikka tv:stä kuunnellaan. Aika eri maku on kyllä musiikissa. Omissa oloissa kuuntelen sitten omia suosikkeja.

3.6 Musiikki rentoutumisen välineenä

(P7): No kotona jos mä kuuntelen ni se on yleensä sillon jos mä en niinku jaksu tehdä muuta paitsi sitte koulussa joka väliin kuuntelen ku on niin tylsää.

Koulujen välitunnit ja vapaa-ajat ovat ilmeisen tylsiä nykyaikana kun oppilaat turvautuvat useasti omiin soittimiinsa. Olisikohan tässä kehittämisen paikka peruskouluihin, eli pitäisiköhän rakentaa niin sanottuja musiikkihuoneita, joissa voisi vaikka soida oppilaiden itse valitsemaa musiikkia jukeboxin tyyliin? Olen koulujen ohitse kulkiessani huomannut, että siellä pelataan jalkapalloa ja leikitään omia leikkejä kuten ennenkin. Mutta uskoisin, että tietynlainen murros on tapahtumassa välituntikulttuurissakin. Tietysti kohderyhmän varhaisnuoret ovat siinä iässä, että tietynlainen itsenäistyminen on alkanut ja oppituntien ulkopuolella omaa tilaa ja aikaa haetaan esimerkiksi musiikin maailmasta. Mp3-soitin on hyvä ja helppo väline kuunnella mieliartistia tilanteessa kuin tilanteessa.

(P11): Kyllä elää vois ilmankin, mutta nukahtaa paremmin ku kuuntelee.

Yleisesti kommentteista nousee esiin se ”tyhjän tilan” täyttäminen musiikin kuuntelemisella. Kun ei ole mitään muuta vaihtoehtoa tai ratkaisua ajankäytölle, niin sitten kuunnellaan musiikkia. Musiikin avulla myös päästään yleensä ottaen

iloisempaan tunnelmaan ja saadaan mahdollisesti ”henki päälle” urheilujoukkueissa.

Hyvin yleinen vastaus liittyi ärsyyntyneeseen mieleen ja olotilaan. Moni tunsu musiikin omakseen ja tärkeäksi välineeksi silloin kun ärsytyskynnys oli ylitetty ja piti saada jotain muuta ajateltavaa. Tällöin tartutaan omaan soittimeen tai kuunnellaan tietokoneelta materiaalia. Kun ärsytystä minimoidaan, niin silloin halutaan samalla siis rentoutua.

(T12): No, emmää..kyl mä joskus niinku saatan tulla [hyvälle tuulelle siitä], mutta yleensä mä kuuntelen sen takia että niinku ärsyttää joku, tai haluaa olla vaan rauhassa

(T4): ... sitte sillee että niinku jos vaikka ärsyttää ni sit mää rupeen kuuntelee musiikkia ni se sit niinku helpottaa.

Musiikki rauhoittaa, mutta se myös antaa energiaa. Musiikin mukana voi tanssia ja sitä kautta voi saada esimerkiksi paremman motivaation opintoihin:

(T6): Se rauhoittaa, sillei. Mä tykkään musiikista sillei, että jos mä huonolla tuulella, ni tulee paremmaks olo. Tai sitte ku mä tykkään tanssista ni se sitte antaa energiaa.

Monelle musiikin kuunteleminen on vain harrastus.

(T5): No siinä jotenkin niinku ajan kulumaan, et se on niinku hyvää musiikkia, emmää tiiä.. (T5)

Haastattelija: Mitä musiikkia kuuntelet, milloin ja missä?

(T8): No kyllä melkein käy, että tota, sillei, kyllä se mp3:kin on olemassa, mutta ei siltä koskaan kumminkaan silleen, että tosi harvoin tulee kuunneltua, että sillei, ei sillei kovinkaan paljoo sillei, et sillei aika vähän, et

sillei niinku kuuntelee..jonkun verran mut ei sillein niinku joka päivä monta tuntii.

Vaikka perheen sisällä on eri musiikki makuja, ei se kaikkia vastaajia haitannut. Erilaisille musiikkimieltymyksille oltiin suvaitsevaisia. Omia suosikkeja kuunnellaan omissa oloissa omalla ajalla.

(P2): Emmä tiiä, sitä on vaan mukava kuunnella sillei..niinku..jos on menossa vaikka johonki vaikka ajaa pyörällä ni ei tartte sitten auton ääntä kuunnella ku voi kuunnella niinku musiikkia

Eräs tyttö oli humoristinen kirjoitelmissa, ja näki musiikin olevan erittäin tärkeä osa hänen elämäänsä:

(T4): Aika kuluu nopeammin kun kuuntelee musaa. Musiikki on mielenterveyteni. Ilman sitä olisin varmaan vihannes.

4 VERTAILUA MUIHIN TUTKIMUKSIIN

Vastaavan tyyppisestä aiheesta kuin minun työni, on tehty muutamia tutkimuksia, mutta näkökulma on erilainen ja aineistonkeruumenetelmät poikkeavat eri töissä jonkun verran. Yksi mielenkiintoinen tutkimus on ”Mä oon nyt online!” – Lasten mediaympäristö muutoksessa (2008). Kyseisessä tutkimuksessa on haastateltu 56 lasta. He ovat iältään 5-14-vuotiaita ja haastattelussa perehdytään heidän median käyttöön. Heitä on haastateltu suullisesti sekä lomakkeen avulla. Lapset ovat myös pitäneet mediankäyttöpäiväkirjaa. Tutkimuksesta tekee mielenkiintoisen se, että siitä aiotaan tehdä pitkittäistutkimus, jolloin samaa ryhmää tavataan kolmen vuoden välein neljä kertaa. Ryhmät vaihtuvat kuitenkin siten, että seuraavalla kerralla tuo vanhimpien ryhmä jätetään pois ja otetaan uusi 5-vuotiaiden tutkimusryhmä.

Tutkimuksen tulokset muistuttavat minun tutkimukseni aineistosta nousseita seikkoja. Media auttaa varhaisnuoria viihtymään ja kuluttamaan aikaa, mutta sillä on paljon myös sosiaalisia ulottuvuuksia. Messenger (Internetin kautta toimiva pikaviestiohjelma), IRC-galleria (yhteisöpalvelu, johon käyttäjät lataavat muun muassa kuvia ja kommentoivat niitä) ja Facebook (maailmanlaajuinen yhteisöpalvelu) ovat väyliä, joiden kautta kännykän lisäksi pidetään yhteyttä ystäviin ja sukulaisiinkin. Tutkimus osoittaa sen, että varhaisnuoret ovat hyvin sopeutuvaisia ja elävät hetken ja nykytrendien vaatimalla tavalla. Jos joku uusi tietotekninen palvelu valtaa alaa, niin varhaisnuoret omaksuvat niiden menetelmät ja toimintatavat hyvinkin nopeasti. Tutkimuksessa puhutaan myös simultaanikäytöstä, joka on nykynuorilla hyvin yleistä. Tällä tarkoitetaan, että monta erilaista laitetta ja palvelua saattavat olla yhtäaikaisesti toiminnassa (TV, musiikkisoitin, tietokone, tietokoneella monta erilaista interaktiivista sivustoa). Varhaisnuorten keskuudessa on yleistynyt myös median sisältöjen tuottaminen. Tällä tarkoitetaan muun muassa omien valokuvien lataamista verkkoon tai itse kuvaamien videokatkelmien siirtämistä jollekin sivustolle.

Lasten- ja nuorten kulttuurissa tiedon ja asioiden jakaminen on luonteeltaan osallistumisen kulttuuria. Siinä itse tehtyjen tuotosten julkaisemisen kynnys on suhteellisen matala (Noppari-Uusitalo-Kupiainen-Luostarinen 2008, 5.) Omassa aineistossani esiintyi myös paljon tätä osallistumisen ja vaihtamisen kulttuuria. Ystävien kanssa jutellaan ja tutustutaan erilaisiin musiikkilajeihin ja jos siltä tuntuu, niin ystävän koneelta voi ladata kaverin musiikkia omalle soittimelle. Kaveripiiri on suuri vaikutteiden antaja ja omat kaverit saattavat toimia roolimalleina toisilleen. Erilaisiin musiikkimateriaaleihin tutustutaan käyttämällä useimmiten verkosta löytyviä palveluja, kuten juuri Youtubea, Spotifya ja artistien kotisivuja.

Tässä kyseisessä tutkimuksessa ilmeni, että nuoret (jo 5-vuotiaatkin) ovat

hyvin aktiivisia sisällöntuottajia ottaen digikameralla kuvia ja muokaten niitä julkaistavaan kuntoon. Itse tuotetun materiaalin esille laittaminen siten, että se on julkisesti tarkasteltavissa, on helppoa ja arkipäiväistä. Myös videokamerat ovat yleistyneet ja niinpä varhaisnuoret kuvaavat esimerkiksi omia lumilautailuvideoita ja lataavat niitä verkkoon muiden katsottaviksi (Noppari-Uusitalo-Kupiainen-Luostarinen 2008, 98.) Minun suorittamissa haastatteluissa ei esitetty kysymyksiä, jotka olisivat mahdollisesti tuoneet esiin tällaisen aktiivisuuden. Mikään ei kuitenkaan pois sulje, vaikka minunkin kohderyhmän jäsenet käyttäisivät mediaa yhtä ahkerasti kuin Tampereella tehdyn tutkimuksen lapset ja nuoret. Syntyneet aineistot ovat sen verran erilaisia, ettei tutkimuksia voi verrata yksi yhteen.

Tutkimuksissa on tullut ilmi, että mitä enemmän nuoret käyttävät eri medioita, sitä enemmän he käyttävät medioita juuri sosiaalisissa tarkoituksissa ja näin heidän sosiaalinen kanssakäyminen kehittyy (Noppari ym. 2008, 150.) Haastattelemiini varhaisnuoret eivät pelänneet minua, elävää haastattelijaa vaan kohtasivat sosiaalisen tilanteen erittäin luontevasti. Heidän käyttäytymisensä oli esimerkillistä ja nykykulttuurista keskusteleminen oli luontevaa. Haastatteluissa käyttämäni digitaalinen tallennin ei myöskään ollut minkäänlainen ihmetyksen aihe. Tekniset laitteet eivät herätä nykynuorissa negatiivisia tunteita ja teknistyvän maailman kohtaaminen ei ole heille minkäänlainen ongelma.

4.1 Lapsi on aktiivinen toimija

Nykyaikainen teknologia tarjoaa hyvin paljon mahdollisuuksia muuttaa eri oppimismenetelmiä tämän päivän koulumaailmassa. Verkossa suoritettavat kurssit tulevat tutuksi jo osittain ala-asteella. Opettajia koulutetaan yhä enenevässä määrin tietotekniikan saloihin ja oppilaitoksista löytyy

mikrotukihenkilöitä. (Hietala, Ovaska, Sommers-Piironen & Tanhua-Piironen 2005, 145.) Tämä seikka antaa oppilaille laajat mahdollisuudet kehittää mediataitoja niin kotona kuin koulussakin. Koulussa toiminta on valvotumpaa ja sisällöltään tarkoin määriteltyä. Kouluissa järjestetään useasti erilaisia mediatyöpajoja, joissa oppilaat voivat tutustua eri media-alojen tekniikoihin, kuten elokuvan tekoon, animaation tuottamiseen, musiikin äänittämiseen sekä esimerkiksi omien Internet kotisivujen tekemiseen.

Lapset ovat erittäin ennakkoluulottomia tekniikan käyttäjiä, mikä nousee esiin aineistostani. Uutta opitaan paljon ja helposti, eikä erilaisten tekniikoiden ja uudistusten sisäistäminen tuota juuri minkäänlaista vaivaa.

Mäyrän mukaan lapsi jää helposti aikuisten maailmassa sivustakatsojaksi. Tämän päivän perhe-elämässä on useasti hyvin tiivis rytmi niin kodin, vapaa-ajan kuin työnkin ympärillä. Samaan aikaan kun ennen kaikkea vanhempien elämäntahti on kiihtynyt, on media valloittanut kodit. Se on lasten saatavilla ja tarjoaa heille ajankulua. (Mäyrä 2008, 54.)

Edellä oleva tiivistää hyvin sen, mistä on paljolti kysymys myös haastatteluistani nousevissa vastauksissa. Eri mediat tarjoavat hyvää ajankulua ja mahdollisuuden unohtaa koulutehtävät ja muut askareet hetkeksi. Vastapainona musiikki voi olla myös keino keskittymiseen, kuten edellä läpi käytyistä haastatteluvastauksista kävi ilmi. Varhaisnuoret viettävät medioiden parissa paljon aikaa ja tähän ehkä suurimpana vaikuttimena on informaation ja eri medioiden helppo saatavuus. Jos vanhemmat eivät ole laittaneet salasanoilla estoja kotitietokoneisiin ja näin rajoittaneet sen käyttöä, on nuorilla erittäin vapaat kädet toteuttaa itseään tietotekniikkaa ja muita oheislaitteita hyväksi käyttäen.

Jos media korvaa perheen sisäisen kanssakäymisen, se ei aina ole välttämättä hyvä asia. Vanhempien ja lasten välit tulisi olla verbaaliset ja läheiset eikä korvata

leikki- ja yhdessäoloaikaa teknisillä virikkeillä. Tavallinen leikkiminen tuntuu olevan talouden kanssa yhtäläillä lamassa. Lapset ja nuoret ohjataan käyttämään elektronisia laitteita, jotka etäännyttävät heidät pois muusta elämästä. Jos vanhemmat haluavat omaa aikaa, on helppo laittaa dvd-soittimeen pyörimään esimerkiksi joku sopiva animaatioelokuva, jolla lapset saadaan hiljaisiksi ja tyytyväisiksi. Yleisesti tutkimuksissa on ajateltu, että lapset eivät pysty erottamaan television ja reaalielämän lainalaisuuksia eikä eroavaisuuksia (Mäyrä 2008, 57.) On tietysti toivottavaa, että vanhemmat kontrolloivat varhaisnuorten median käyttöä, mutta näin ei vain jostain syystä aina tapahdu. Edellä esitetystä puhutaan 5-6-vuotiaista lapsista, kun oma tutkimusryhmäni oli reilusti vanhempi. Tietysti tässä tilanteessa television katselua ja musiikinkuuntelua ei voi täysin rinnastaa toisiinsa. Musiikin kuunteleminen ja siihen liittyvät oheistoiminnat (YouTube-videoiden katseleminen, musiikkityyleihin tutustuminen, mieltymyksistä keskusteleminen eri keskustelufoorumeilla jne.) ovat hieman vanhemman lapsiväestön välineitä kuluttaa aikaansa.

Kolikolla on myös kääntöpuolensa; tutustuminen erilaisiin mediatuotteisiin itse tekemällä ja oppimalla on konkreettisin tapa saada tuntumaa niihin rajoitteisiin ja vapauksiin, joita eri mediasisältöjen taustalta löytyy (Herkman 2007, 47.) Juha Herkman tuo kirjassaan ”Kriittinen mediakasvatus” ilmi hyvin koululaitoksen vastuun nykypäivän mediakasvatuksessa. Mediakulttuuria apuna käyttäen pystytään lähestymään hyvin laajaa oppiaineiden joukkoa. Ennen kaikkea reaaliaineet, kielet, äidinkieli ja kuvaamataito ovat sellaisia oppiaineita, joissa median ja populaarikulttuurin tuotteet voivat toimia hyvänä lähtökohtana oman oppiaineen sisältöjen ja myös kriittisen mediakasvatuksen vuoropuhelulle (Herkman 2007, 52-53.) Itse en haastatteluissani ottanut millään tavalla esille koulun asemaa varhaisnuorten musiikinkuuntelussa ja siihen liittyvissä kokemuksissa vaan keskityin musiikin asemaan varhaisnuoren elämässä yleisesti. Herkman kuitenkin nostaa hyvin esille sen, kuinka kouluympäristö voi olla

erittäin tärkeä palanen varhaisnuoren kehitystä, yhteiskunnassa, joka medioituu jatkuvasti yhä enemmän. Hän muistuttaa hyvin siitä, että koulu on eri asia kuin vapaa-aika. Koulussa toiminta on tavoitteellista ja suunnitelmallisempaa, vaikka mediakulttuurin viihdyttävämpi osuus otettaisiin osaksi koulutyötä (Herkman 2007, 57.)

Mäyrän mukaan lasten ja nuorten mittavaa mediankäyttöä pyritään ohjailemaan sekä ohjelmatoiminnalla, että vanhempien ja muiden aikuisten asettamilla rajoituksilla. (Mäyrä 2008, 59.) Varhaisnuoret ovat hyvin aktiivisia ja ahkeria toimijoita median eri osa-alueilla, mutta täysikäisillä on selkeästi oikeus rajoittaa heidän tekemisiään. Haastatteluissa ilmeni laajalti se, kuinka lähes jokainen varhaisnuorista omistaa mp3-soittimen. Tuon henkilökohtaisen soittimen käyttöä ei kukaan vanhempi pysty rajoittamaan, kuin ottamalla sen pois käytöstä. Omassa huoneessa, omalla ajalla varhaisnuori voi huomaamatta kuunnella jatkuvasti musiikkia ja näin ollen esimerkiksi opiskeleminen ja arvosanat kärsivät. Vaikka hän kuuntelisikin hyvää musiikkia, joka ei ole luonteeltaan millään tavalla vahingoittavaa, ei soittimen käytön rajoittaminen olisi huono juttu ollenkaan. Liiallinen kuuntelu saattaa vaikuttaa nuoren opiskelijan keskittymiseen ja opiskelumotivaatioon.

Kaarina Nikusen toimittamassa Fanikirjassa (2008) Helena Saarikoski tuo esiin artikkelissa ”Miten Spice Girlsä leikitään?”, kuinka mediatutkimuksessa on yleisesti omaksuttu, että yleisö on aktiivinen ja luova. Se tuottaa itse siis mediatekstejä, ollen monipuolinen kokija ja tekijä (Saarikoski 2008, 73 - 74.) Tämä Nikusen pohdinta tukee edellä esittämiäni ja pohtimiani asioita liittyen varhaisnuoriin ja heidän musiikin käyttöön. Nikusen tutkimus kohdistuu ennen kaikkea lapsiin, mutta tämä lainaus kohdistuu myös aikuisväestöön. Varhaisnuoret ovat mediatuotteiden suurkuluttajia ja he hakevat siitä kokemuksia niin kuluttajina kuin tuottajinakin. Vanhemmat antavat tälle

tuottamiselle oman tukensa rahoittamalla muun muassa elektronisten laitteiden hankkimista.

4.2 Perheen ja kasvatuksen rooli

(P11): Kuuntelen tällä hetkellä klassista musiikkia. Kuuntelen tätä koska perheenikin kuuntelee. Kuuntelen musiikkia kotona ja autossa. Musiikki on kivaa ajanvietettä.

Olen tässä tutkimuksessani ottanut jo aiemmin esiin sen, kuinka tänä päivänä ollaan huolestuneita varhaisnuorten median käytöstä, ja siitä kuinka se saattaa syrjäyttää heitä pois normaalista sosiaalisesta elämästä. Sirkku Kotilaisen toimittamassa teoksessa ”Suhteissa mediaan” (2009), käsitellään median vaikutuksia kasvatukseen, ja sitä miten mediat vaikuttavat yksilöiden ja yhteisöjen välisiin suhteisiin. Kirjassa Reijo Kupiainen kirjoittaa siitä, miten lasten mediasuhteet vaikuttavat arkielämään. Näen itse, että nämä mediatutkimukset ovat erittäin tärkeä peilauspinta tutkimuksessani, sillä musiikin kuuntelu nykypäivänä on monitasoista, sisältäen sekoitusta erilaisista medioista (TV, Internet, aikakauslehdet). Tarkoitan tällä sitä, että varhaisnuoret käyttävät varsinaisen musiikin ohella muita median muotoja hyväkseen, keräten niistä tietoa ja viihdyttämällä niillä itseään. Vaikka varhaisnuoret eivät tavoittele parempia median käyttötapoja tai -lukutapoja, niin väistämättä erilaisten medioiden läsnäolo muun muassa jokapäiväisissä leikeissä, harrastuksissa, oppimisessa ja muissa toiminnoissa vaikuttaa heihin vaikka tämä ei olisikaan varsinainen päämäärä (Noppari ym. 2008, 137.)

Kupiainen käsittelee lasten mediasuhteita siitä näkökulmasta, että aina ei ole kyse pelkästään median sisällön, medialaitteen ja lapsen välisestä suhteesta. Suhdetta määrittävät myös tilannesidonnaiset sosiaaliset tekijät. Joku jännittävä

televisio-ohjelma saattaa tuntua mielekkäämmältä isän tai äidin sylistä. Lasten ja myös varhaisnuorten mediasuhteet eivät siis synny tyhjästä, vaan vanhempien, sukulaisten ja vertaisryhmien vaikutus on erittäin merkittävä (Kupiainen 2009, 170). Näitä kaikkia piirteitä tulee ilmi hyvin paljon haastatteluvastauksissani. Oma perhe ja muut sukulaiset ovat vaikuttaneet paljon monien vastaajien musiikkimieltymyksiin. Vastaajat olivat ryhtyneet kuuntelemaan tiettyä artistia koska levyt esimerkiksi löytyivät valmiiksi vanhempien hyllystä tai serkut ja ystävät olivat esitelleet jonkun artistin tuotantoa ja tämä oli herättänyt kiinnostuksen kyseistä musiikkilajia kohtaan.

Anu Mustonen (2002) ottaa esille artikkelissaan ”Median rooli psykologisessa kehityksessä” sen seikan, kuinka tärkeää onkaan, että lapsi saa kaikki viihdebisneksen tuottamat oheistuotteet haltuunsa. Hän kuitenkin toteaa kuten itsekin aiemmin, että toisaalta kortit, lelut ja maskotit avaavat hyvin monesti ovet tiettyyn kaveripiiriin ja muiden leikkeihin (Mustonen 2002, 56.) Huoltajat ovat isossa roolissa varhaisnuorten kaveruussuhteiden rakentamisessa, sillä vanhemmilta löytyy se raha, jolla varhaisnuoret hankkivat musiikkia, elektroniikkaa ja muita hyödykkeitä.

Sara Sintonen (2009) pohtii artikkelissa ”*Media arjen kasvatussuhteissa*” paljolti sitä miten vanhemmat kokevat muuttuvan mediamaailman ehkä ahdistavanakin, koska se muuttuu jatkuvalla tahdilla (Sintonen 2009, 185.) Sintosen haastattelut ja tutkimus liittyvät enemmän television katseluun kuin musiikin kuuntelemiseen, mutta tutkimusaineistoa voi verrata minun materiaaliini, jossa on tullut ilmi, että varhaisnuoret käyttävät musiikin kuuntelun kanssa päällekkäin muita medioita. Mielenkiintoinen ja erittäin tärkeä asia jonka Sintonen tuo esiin, on se kuinka nykypäivänä varhaisnuoret oppivat jatkuvasti uusia mediataitoja ja näin ollen mediakulttuuri muodostaa heille oman toimintaympäristön (Sintonen 2009, 186). Ehkä välillä jopa vähättelemme tietotekniikan ja mediakulttuurin mahdollisuuksia

varhaisnuorten kehityksen tukemisessa. Osa vanhemmista tilanne ahdistaa, osa ei ole asiasta edes kiinnostunut. Minun haastatteluvastauksissani nousi esiin se miten varhaisnuoret saavat harjoittaa mediakulttuuritaitojaan rauhassa omassa huoneessaan. Heillä on oma maailmansa ja omat yhteisönsä, joissa he vaihtavat kokemuksiaan, oppivat uutta ja kasvavat samalla itsenäiseen elämään. Tässä tilanteessa on omat hyvät ja huonot puolensa. Asetelmassa perheen väliset suhteet saattavat jäädä vaillinaisiksi vanhempien ja lasten sosiaalisten suhteiden kaventuessa, tilanteessa jossa media ja elektroniset laitteet ottavat vallan. Kotilaisen toimittamassa kirjassa Kirsi Pohjola käsittelee artikkelissaan ”Elokuvien ikäraajat arvokoneistona” myös sitä, kuinka huoli mediakulttuurin vaikutuksista on siirtynyt sivistyksen parista psyykkistä kehitystä koskevaksi (Pohjola 2009, 150.) Lasten ja vanhempien eläessä eri mediamaailmoissa sukupolvien ja mediatodellisuuksien välisestä kuilusta kiistellään jatkuvasti. Nuoria pidetään toisaalta erittäin taitavina median käyttäjinä, kun taas välillä sanotaan, että heidän osaamistaan liioitellaan. Minun tutkimusryhmäni vastaajat suhtautuivat omiin taitoihinsa hyvin matalalla profiililla, eikä kukaan tuonut ilmi mitään erikoisosaamista tai kehuskellut saavutuksillaan.

Erilaiset mediatutkimukset osoittavat, että kollektiivinen median käyttö perheen sisällä ei ole kuitenkaan häviämässä. Haastateltujen vanhempien mukaan yhdessä seurattavan televisio-ohjelman parissa voi ohjelman kautta opettaa mm. moraalisia asioita. Puhutaan niin sanotusta keskinäisen vuorovaikutuksen voimavarasta (Sintonen 2009, 188.) Tutkimusryhmäni nuoret ovat varhaisteini- iän kynnyksellä, ja osassa vastauksissa oli ilmassa lievää riitaisuutta omia vanhempia kohtaan:

Haastattelija: Mites perhe kotona, ni .. kuunteleeko perhe samaa musiikkia, vai onko siellä omat intressit?

P1: Vähän tulee sanomista siitä ..

Haastattelija: Vähän vaan? Soitatko liian kovaa vai?

P1: Joo..

Haastattelija: Minkälaista musiikkia perhe kuuntelee?

P1: Iskä kuuntelee jotain Rolling Stonesin tyyppistä ..

Haastattelija: Rockia kuitenkin..

P4: Perhe ei kuuntele samaa..

Haastattelija: Mitäs ne sanovat sinun musiikkimausta?

P4: Emmää tiiä. Että vähän hiljemmalle vois laittaa, täysillä aina.

Haastattelija: Miten sä oot yrittäny selittää tätä asiaa? Että rockia on kuunneltava kovaa..?

P4: En oo jaksanu selittää..

Haastattelija: Mitä muu perhe kuuntelee?

P4: Jotain gospelia tai jotain. Isoveli jotain sontaa.. [naurua]

Edellä esitetystä esimerkissä ilmenee, kuinka perhe on vaikuttanut poikien musiikkimakuun. Isä kuuntelee Rolling Stonesia, joten pojan oma musiikkimakukin on rockia, ja haastattelussa tuli ilmi, että nimenomaan vanhempaa rockia. Toisen pojan perhe kuuntelee hengellistä musiikkia ja veli jotain ”erilaista”. Tästä asiasta kommentointi saa pojat nauramaan. Keskustelussa nousee esiin pieni iva ja välinpitämättömyys muuta perhettä kohtaan. Rockia kuunnellaan omassa huoneessa lujaa ja perheen sosiaalinen elämä saattaa jäädä sivuun. Kommentti pojalta ”*En oo jaksanu selittää [miksi kuuntelen musiikkia niin lujalla]*”, kuvaa tilannetta, jolloin murrosikäinen varhaisnuori vähät välittää perheen mielipiteistä. Keskusteluyhteys saattaa perheessä olla hyvin hatara ja vain ”pakollisista” asioista puhutaan, mutta moni asia jää käsittelemättä nuoren kiukkuilun ja myös vanhempien ainaisen kiireen ja mediakulttuurista tietämättömyyden takia. Myös vanhempien tulisi perehtyä muutoksen alla olevaan mediakulttuuriin. Eri mediat kehittyvät jatkuvasti, ja näin ollen ei olisi ollenkaan huono asia, että vanhemmille olisi omat mediakasvatuksen kurssinsa, jotta he pysyisivät samalla myös omien jälkeläistensä kehityksen perässä.

Kokonaisuudessaan median kasvattavaa roolia ei kuitenkaan pidä väheksyä. Sillä on suuri rooli erilaisten stereotyyppien luomisessa, sillä se välittää informaatiota vieraista kulttuureista ja muistakin asioista, joista lapset ja nuoret eivät voi saada omakohtaista kokemusta (Mustonen 2002, 57.) Varhaisnuorten median käyttötavat poikkeavat toisistaan niin käyttömäärissä kuin tavoissa. Musiikkia

kuunnellessa voi kehittää omia elämystaitojaan samoin kuin käytettäessä jotain muuta mediaa. Jos oikea elämä ei sisällä suuria tunteita, niin medioista ammennettavat elämykset voivat olla hyvin tärkeitä sellaisille varhaisnuorille, joille erilaisten tunteiden kokeminen, tunnistaminen, ilmaiseminen ja niiden hallinnan opettelu ovat tärkeä kehitystehtävä (Mustonen 2002, 62.)

Minun haastatteluryhmäläiseni olivat hyvin tietoisia omasta elektroniikastaan ja niiden käyttötavoista. Varhaisnuoret ovat hyvin itse oppivia, mutta tarvitsevat aika ajoin toki tukea ja avustusta esimerkiksi englanninkielisissä käyttöohjeissa tai päivitystiedoissa. Niin musiikin lataamiseen kuin muuhunkin mediateknologian oppimiseen kuuluu yleensä itsenäisesti tekemällä oppiminen. Kuitenkin perheen parissa tapahtuva oppiminen ja eri mediataitoihin liittyvä toiminta on myös yhteistoiminnallista (Noppari ym. 2008, 140.)

Kun tarkastellaan minun tutkimuksessani haastateltua ryhmää, on hyvä muistaa, että on kysymyksessä kuitenkin hieman vanhemmat henkilöt kuin Nopparin ja kumppaneiden (2008) tutkimuksessa haastatellut perheet. Edellä esitetyissä tilanteissa on kyse 5- ja 8-vuotiaista lapsista, kun taas minun tutkimusryhmäläiseni olivat jo 12-vuotiaita. Varhaisteini-ikäiset toimivat jo hiukan itsenäisemmin ja heille annetaan enemmän tilaa.

Yleisesti median käyttämisessä on selkeitä eroja poikien ja tyttöjen välillä. Ennen kaikkea kotona nuoret opastavat paljon vanhempiaan median käytössä. Mediaa opiskellaan toki yhdessä, jolloin opetusta tapahtuu puolin ja toisin, mutta muissa tutkimuksissa on tullut esille, että varsinkin äitejä opastetaan. Kodeissa jaetaan niin sanottuja vastuualueita. Vanhemmat tekevät tietyt tekniset asiat (videoiden ajastus, tietokoneiden päivitykset jne.), mutta nykyaikana myös lapsilla on oma sanansa sanottavana. Lapset ottavat vastuuta esimerkiksi konsolipelilaitteista ja tietokoneista. He osaavat asentaa konsolit itse ja päivittää tietokoneelleen tarvittavat ohjelmat (Noppari ym. 2008, 138.) Varhaisnuoret etsivät internetistä

paljon tietoutta omista kiinnostuksen kohteista. Heidän toiminnassa on hyvä muistaa se, että heiltä puuttuu tietty analyttisyys omaa toimintaa kohtaan. Varhaisnuorille ei ole kehittynyt taitoa olla kriittinen erilaisia lähteitä kohtaan. Heidän voi olla esimerkiksi vaikeaa erottaa rock-bändin viralliset sivustot ja fanisivut toisistaan (Noppiari ym. 2008, 144.)

4.3 Sukupuolierot musiikin kuuntelussa

Lapset kasvatetaan lähtökohtaisesti tytöiksi ja pojiksi (Saarikoski 2009, 45.) Näin ollen on tavanomaista, että pojat kuuntelevat enemmän poikien musiikkia (rock, heavy metal, hiphop) ja tytöt tyttöjen (kevyt pop, naisartistit, poikabändit, tyttöbändit). Saarikoski lainaa teoksessaan ”Nuoren naisellisuuden koreografioita” Judith Butleria, joka puhuu siitä kuinka sukupuoli on eri rituaalien toistoa, josta taas muodostuu sukupuolten eleitä muistuttava liikesarja. Näin muotoutuvat sukupuolten toimintamallit ja –tavat (Saarikoski 2009, 44.) Ryhmäni tytöistä ja pojista monet olivat selvästi ”virran mukana kulkijoita”. Vaikutteita ja roolimalleja omaan musiikkikäyttäytymiseen saatiin kavereilta ja sukulaisilta. Muutamat pojat kertoivat, kuinka musiikki ladataan serkuilta. Haastatteluista ei käynyt ilmi, onko serkut myös poikia, mutta päätelen musiikkityylin perusteella (amerikkalainen hip hop), että ovat. Tällaisessa tilanteessa vastaajilla on juuri niitä ”poikamaisia” piirteitä; matkitaan toisia poikia (todennäköisesti vielä hieman vanhempia kuin itse) lempimusiikin suhteen, kuunnellaan sitä mitä hekin kuuntelevat.

Hanna Lehtimäki ja Juha Suoranta ovat toimittaneet kirjan nimeltä ”Kasvattajan brändikirja” (2006). Teokseen on artikkelin kirjoittanut Tarja Rautiainen-Keskustalo aiheenaan Idols-kilpailut ja populaarimusiikkiin liittyvät affektimaailmat. Hän tuo ilmi tekstissään sen, kuinka Idols-kilpailun ensimmäisinä

Suomen vuosina lehdistö nosti esiin ns. pikkutyttöfanit. Rautiainen-Keskustalo vetää punaisen langan nuorten lasten kehitykseen, siten että kun lapsena harrastetaan paljon Pokemon-hahmoja ja ”McDonalds maailmaa”, niin siitä on hyvä jatkaa ihannoimaan Idols-esiintyjä (Rautiainen-Keskustalo 2006, 175.) Johtopäätös on suhteellisen pikainen ja yleistävä, mutta varmasti omalla tasollaan hyvin paikkaansa pitävä. Iso osa Idols-kisan katsojakunnasta on nuorehkoja tyttöjä, ja monesta Idols-tähdestä onkin kehkeytynyt teini-idoli, ja ennen kaikkea tytöille. Viime vuosien menestyjistä Pete Parkkosta ja Anna Puuta ihailee molempia tytöt. Varmasti Parkkoselta löytyy rockimman musiikin edustajana poikiakin faneina, mutta hänen ”söpö” ulkomuotonsa vetää puoleensa enemmän tyttöjä. Anna Puu on usealle nuorelle tytölle oiva esikuva. Hän laulaa kauniisti, on sympaattinen ja ottaa ihmiset huomioon. Häneen on helppo ihastua ja samaistua.

Poikien ja tyttöjen mieltymyksissä ja musiikin kuluttamisessa on havaittavissa myös kulttuurisia eroja. Kun puhutaan esimerkiksi tyttöjen fanikulttuurista, on se osittain käytäntöineen ja merkityksineen luotu ja rakenneltu tyttöjen omaehtoisena, kansanomaisena toimintana. Se on suuri yhteiskunnallinen kulttuurinen käytäntö johon liittyy television käyttö ja radion kuuntelu (Saarikoski 2009, 310.) Miksei tänä päivänä ole havaittavissa aivan samankaltaista fanikulttuuritoimintaa jo pojiltakin. Tytöt vain tuovat yleensä fanittamansa asian kuuluvammin ja näkyvämmiin esiin. Pojat sen sijaan tyytyvät pitämään matalampaa profiilia. Tyttöjen ja poikien ystävyyskulttuurissa on myös paljon eroja, jotka vaikuttavat heidän musiikinkuuntelutottumuksiin. Pojat matkivat toisiaan ja saavat toisiltaan vaikutteita siihen mitä kuunnellaan, mutta tytöillä ystävyysuhteet ovat useasti hyvin ratkaisevassa osassa elämän eri osa-alueilla, niin myös tässä. Helena Saarikoski (2009), kertoo Spice Girls-fanien tutkimuksessaan siitä, kuinka tytöille on hyvin ominaista se, että tietoa omasta idolistaan kerätään enemmän ystävien kuin median kautta (Saarikoski 2009,

310.) Minun haastatteleman tytöt ja pojat sopivat myös osittain tähän muottiin. Moni poika mainitsi löytäneensä artistin internetistä esimerkiksi Youtube-videopalvelusta. Tytöt taas kertoivat ystävien olevan merkittävässä osassa uusien musiikituttavuuksien luomisessa.

Tyttöjen musiikinkuuntelussa ja musiikkiharrastuksessa erottuu selvästi ihailu ja tunteisuus enemmän kuin pojilla. Tytöt pohtivat enemmän artistien ulkonäköä, seurustelusuhteita, pukeutumista ja lauluääntä. Ajatukset ja pohdinnat artistista saattavat olla hyvin syvällisiä:

(T10): Kuuntelen esim. Katy Perryä, koska hän on aito ja niin on omaperäinen ja persoonallinen

(T4): Lempi artistini on Cyndi Lauper. Cyndillä on omaperäinen ääni. Siihen ääneen jää kiinni. Kun laittaa levyn pyörimään, se on pakko kuunnella viisi kertaa

Pojat kuluttavat tyttöjä enemmän raskaampaa musiikkia. Poikien kuuntelu pureutuu enemmän asenteisiin ja joskus myös teknisiin asioihin.

(P4): Kuuntelen metalli musiikkia, koska siinä on parempia riffejä kuin rokissa.

Pojille ei ole niin tärkeää artistin ulkonäkö, hänen esittämät elämänarvot, perhetausta tai muut sellaiset seikat. Tytöt ajattelevat enemmän artisteista syvällisemmin, pojat pintapuolisemmin, keskittyen itse musiikkituotokseen.

Muut vertaisryhmät ovat myös omalta osaltaan vaikuttamassa musiikin käyttötapoihin, ennen kaikkea omat ystävät. Kuudesluokkalaiset ovat juuri siinä iässä, jossa omaa identiteettiä vahvistetaan ja luodaan uusien ystäväpiirien

kautta. Tällaisissa ryhmissä pyritään miellyttämään toisia, ettei ystävyyttä menetetä. Tällöin ryhdytään kuuntelemaan samoja artisteja, pukeudutaan genreen kuuluvalla tavalla ja opetellaan vaikka tuttavallisia uusia tervehdystyylejä. Yhtenä esimerkkinä on hiphop-kulttuuri, jota muutamat haastattelemistani pojista selkeästi pukeutumisensa perusteella edustivat. Tätä musiikkia harrastavat kuuntelevat vain rap-musiikkia tai hiphoppia. Jalassa on housut, jotka ovat hyvin löysät ja leveät. Ylävartaloa peittää tavallisesti huppari ja päässä oleva lippalakki on yleensä hieman vinossa. Hiphop-henkiset henkilöt saattavat tervehtiä toisiaan ”jengitervehdyksin”, joissa saatetaan ”lyödä” nyrkit yhteen ja halataan toverillisesti. Tervehdykset voivat olla hyvin monipuolisia ja sisältää monia eri merkityksiä, joista ei ulkopuolinen välttämättä saa mitään selvää niiden yksityiskohtaisuuden takia. Tällainen tervehtimiskulttuuri on hyvin amerikkalaista, mutta on yleistymässä suomalaisessakin katukuvassa. Edellä kuvattua käyttäytymistä esiintyy ennen kaikkea poikien keskuudessa. Toki tästä genrestä löytyy naispuolisiakin jäseniä, mutta selvästi vähemmän.

4.4 Kuka on fani, kuka ei?

Tässä kappaleessa tulen käsittelemään faniutta sellaisista näkökulmista, jotka soveltuvat tutkimusaineistooni. Tuon fanitutkimuksesta työni tieteelliseen keskusteluun muutamia mielenkiintoisia argumentteja. Faniuden käsite on hyvin laaja-alainen ja fanitutkimus on monipuolista. Fanius itsessään on kulutusta, markkinointia ja tuottamista. Se on täysin omaehtoista ja se on myös omien tarpeiden mukaan määrittyvää (Hirsjärvi Irma 2009, 106-107.) Olen jo edellä maininnut, kuinka internetin ja erilaisten vertaisverkkojen yleistymisen sekä sisällöntuotantopalveluiden helppokäyttöisyyden myötä fanius ja fanittaminen ovat saaneet uusia ulottuvuuksia. Nämä mainitsemani palvelut ovat erittäin

merkittäviä kasvualustoja eri tyyppisille fanitoiminnoille (Hirsjärvi, Irma 2009, 107.)

Saarikosken mukaan fanius voi kokemuksena, ihailuna, hauskuutena ja nautintona olla myös leikkiä, mutta jos sitä tarkastellaan sukupuolen ja ikäryhmän tekemisenä, se muotoutuu pikemminkin rituaaliksi. (Saarikoski 2009, 46.) Kohderyhmästäni ei noussut esiin yhtään tosifania. Faniudella tarkoitetaan, että ihminen on erittäin omistautunut ”fanittamalleen” asialle kuten esimerkiksi musiikille. Hän kuuntelee vain tiettyä tai tiettyjä artisteja, omistaa kaikki artistin albumit, hankkii fanimateriaalia (esim. t-paidat, julisteet, pinssit, laukut jne.), käy konserteissa, osallistuu keskustelufoorumeilla artistiin liittyviin keskusteluihin ja niin edelleen. Helena Saarikosken tutkimus ”Nuoren naisellisuuden koreografioita – Spice Girlsin fanit tyttöyden tekijöinä” tutkii faniutta leikin näkökulmasta. Oman tutkimusryhmäni varhaisnuoret ovat vielä osittain leikki-ikässä, ja näin ollen muutamat kuunneltavat artistit tuntuivat selkeästi olevan vain hauskuutta ja leikkiä. Vastaajille musiikin kuunteleminen ei ole rituaalin omaista, ja laulujen ulkomaankielisistä sanoituksista ei tiedetty tai niihin ei kiinnitetty välttämättä huomiota ollenkaan. Suosikkiartistit edustivat valtavirtaa, eikä kuuntelijalla ollut suoranaista selitystä miksi juuri kyseinen artisti oli hänelle mieleinen.

Aiemmin tutkimuksessani esitelty Kotilaisen toimittama ”Suhteessa mediaan” (2009) sisältää Kaarina Nikusen kirjoittaman artikkelin faniudesta ja fani-ilmiön yhteisöllisestä merkityksestä. Nikunen nostaa esiin paljon parjatun median. Tässäkin työssä olen tuonut ilmi, kuinka media saattaa luoda varhaisnuorille harhakuvia todellisuudesta, ja ”johtaa pahoille teille”. Kaarina Nikunen (2009) on toista mieltä. Hänen mielestään media voi olla merkittävässä määrin luomassa ja tuottamassa yhteisiä kokemuksia ja uusia sosiaalisia suhteita, joista internetin faniyhteisöt ovat oivallinen esimerkki (Nikunen 2009, 75.)

Verkossa on omat hyvätkin puolensa. Emme vain aina osaa suhteuttaa tavallisen kadun tallaajan ja alakulttuureita harrastavan henkilön suhdetta toisiinsa. Heillä on oikeasti paljonkin yhteistä. Aina ei tarvitse olla räikeästi fanittamansa kohteen mukaisesti pukeutunut ja erottua joukosta. Tavallinenkin kadun tallaaja saattaa olla osa jotain yhteisöä jopa huomaamattaan. Faniudessa on paljon eri tasoja, joita ei pysty aivan lyhyesti analysoimaan. Kuitenkin minun haastattelemani varhaisnuoret ovat omaksuneet huomaamattaan Nikusen (2009) ajatukset. Hänen mukaan faniuden kautta rakentuvat yhteiset kokemukset ja yhteisöt ovat moninaisia ja asemoituvat eri tavoin suhteessa valtakulttuureihin: marginaaliryhmät ja alakulttuurit kulkevat populaarikulttuurin sivupoluilla, omilla kohtaustapaikoillaan (Nikunen 2009, 75.)

Haastattelemani varhaisnuoret ovat siis ajautuneet tietyille faniuden asteelle, omille kohtaustapaikoilleen vertaisverkkoihin, Youtube-videoiden pariin, konsertteihin ja niin edelleen. Vaikka selkeitä faneja ryhmästä ei löytynytkään heidän omien sanojen mukaan, on faniuden laajan käsitteen perusteella useilla haastatelluista selkeitä taipumuksia tällaiseen toimintaan. Nikunen jatkaa kirjoitustaan kertomalla, että pelkkä musiikin kuuntelu ei ole faniutta. Faniuteen liittyy mm. oheismateriaalin ja tiedon hankinta ja fani mahdollisesti pukeutuu kuin ihannoimansa artisti (Nikunen 2009, 75.) Haastatteluryhmästäni löytyi muutamia rock-henkisesti pukeutuneita varhaisnuoria, sekä muutamat vastaajat kertoivat seuraavansa artistin elämää ja uran vaiheita sekä omistavansa julisteita. Moni varhaisnuori hakee hyvin todennäköisesti verkon keskusteluyhteisöistä hyväksyntää omille mielipiteille ja tiettyä ”me”-henkeä, joka saattaa puuttua kasvotusten omien kavereiden ja perheen kanssa. Verkkomaailmassa saat nimettömänä esittää omat mielipiteesi puolesta tai vastaan ja luoda omat haluamasi verkostot. Faniyhteisöistä siis muodostuu sosiaalinen joukko, jonka kautta fani luo omaa identiteettiään. Faniyhteisöille on tavanomaista, että siellä vaihdetaan ajatuksia fanituotteista, vaihdetaan mahdollisesti tavaroita ja kaiken

kaikkiaan toiminta on hyvin käytännönläheistä. Näin ollen tällaisessa toiminnassa nimimerkki on vain eräänlainen symboli, eikä omaa identiteettiä peitellä, koska salailuun ei ole mitään syytä. (Nikunen 2009, 79.)

Helena Saarikosken (2008) kirjoittamassa artikkelissa ”Miten Spice Girlsä leikitään?” hän ottaa esille fanien tuotannollisen toimintatavan. Nuoret ja aikuiset fanit kirjoittavat itse fanifiktiota, tekevät videoita ja tuottavat muuta fanikulttuuria itselleen ja toisilleen. Näin ollen he muodostavat populaarikulttuurin erilaisia tulkintayhteisöjä (Saarikoski 2008, 74.)

Haastattelemani nuoret eivät välttämättä itse tiedä liittyvänsä minkäänlaisiin populaarikulttuurin alaryhmiin tai tulkintayhteisöihin. Haastatteluiden perusteella tuli ilmi, että harva tietoisesti olisi minkään erityisen fanikulttuurin vaalija. Kuitenkin aiemmin esille tuomani ”rokkipojat” P1 ja P4 harrastavat musiikkia hyvin laaja-alaisesti kuunnellen ja soittaen. He arvostavat oikeita levyjä esineinä, eivätkä pelkästään lataa musiikkia verkosta. Heille on tärkeää musiikin tuottaminen soittamalla ja oleminen niin sanotusti sisällä heidän harrastamassaan asiassa. Heidän tekemisiään johdattelee rock-asette, joka on periksi antamatonta ja osittain jopa röyhkeää. Lempeän varhaisnuoren ulkokuori voi muotoutua hyvinkin kovaksi kun hän pukeutuu vaikka mustiin farkkuihin ja farkkutakkiin. Hieman tällainen kuva näistäkin henkilöistä jäi; ”kovan” pinnan alla on vielä hyvin viaton ja kiltti lapsi. Jokainen haastattelemistani nuorista lataa musiikkia verkosta. Yleisellä tasolla Saarikosken (2008) argumentteja voi tulkita niin, että lähes jokainen haastateltu kuuluu ”lataajien ryhmään”. He tuottavat fanikulttuuria niin itselle kuin toisillekin lataamalla musiikkia verkosta. Näin ollen he ovat osana populaarikulttuurin erilaisia tulkintayhteisöjä tietämättään.

5 LOPUKSI

Aineistoni jokaisella varhaisnuorella oli oma yksilöllinen tapa kuluttaa musiikkia ja oma tapa nauttia sen tuottamista tunteista. Musiikilla on vastaajien elämässä merkittävä osa. Sitä käytetään ajanvietteenä, mutta myös perheen sisällä vallan välineenä. Keräämäni tutkimusaineisto haastattelumateriaalin ja kirjallisuuden osalta ovat tukeneet hyvin toisiaan. Pääasiallisesti olen tutkinut musiikkia yhtenä mediakulttuurin ilmiönä ja perehtynyt siihen millainen merkitys sillä on muun muassa varhaisnuorten kasvuun, ystäväsuhteisiin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Oppilaat osoittivat kiitettävää kiinnostusta tutkimuksen tekoa kohtaan. Esittämäni kysymykset niin kirjallisessa tehtävässä kuin suullisissakin haastatteluissa ymmärrettiin pääsääntöisesti oikein ja niihin vastattiin minua tyydyttävällä tavalla. Jos suullisissa haastatteluissa jotkut vastaukset jäivät vajainiksi, niin esitin tarvittaessa täydentäviä kysymyksiä syventääkseni tietoa. Vastaajat eivät ujostelleet haastattelutilanteissa, mutta muutaman kerran oli havaittavissa tiettyä varautuneisuutta vastaamisessa. Tällainen tilanne esiintyi kun kolmen hengen ryhmästä vain yksi oli poika. Poika oli ehkä hieman hillitympi tyttöjen seurassa kuin jos muut ryhmäläiset olisivat olleet poikia. Kuten olen jo aiemmin maininnut, haastatteluiden kysymykset olisivat voineet olla myös yksityiskohtaisempia, jotta olisin saanut tutkimuskysymyksiini sopivia vastauksia. Teemahaastatteluina toteutetut haastattelut kuitenkin antoivat minulle luovaa tilaa ja haastattelut kulkivat omalla painollaan. Näin loppujen lopuksi työstäni muodostui aineistolähtöinen kokonaisuus, jossa suurta roolia esittelee haastattelumateriaali.

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että varhaisnuoret käyttävät musiikkia monipuolisesti niin koulussa kuin vapaa-ajallakin. Heidän kulutustottumuksiaan

säätölee kaksi hyvin merkittävää tekijää; koti ja ystävät. Koti tarjoaa toimintaympäristön joka sisältää muun muassa stereot, tietokoneen ja television. Kodista löytyy myös taloudellinen turva. Vanhemmat rahoittavat pääsääntöisesti heidän hankintojaan. Osa vastaajista ei saanut aina haluamaansa rahamäärää hankintoja varten vaan joutui säästämään viikkorahoja. Jotkut vastaajat eivät saaneet viikkorahaa ollenkaan. Jotkut taas saivat käytännössä kaiken haluamansa tavaran. Perheen sisällä musiikki voi olla yllättäen merkittäväkin vallan väline. Varhaisnuoret saavat innoittavia esimerkkejä muun muassa erilaisista musiikkityyleistä kun he kuulevat vanhempiensa kuluttamaa musiikkia. Kotona musiikilla voi olla kuitenkin paljon vahvempikin asema. Sisarusten välillä voi olla isoja eroja musiikkimaussa. Kun veljen tai siskon teot ärsyttävät, ei asioita välttämättä selvitetä fyysisesti taistelemalla vaan laittamalla omaa, usein sisarusta ärsyttävää musiikkia soimaan niin kovalla volyymilla kuin mahdollista. Varhaisnuori voi myös valita kotona kuuntelemansa musiikin nykyään hyvin helposti itse. Ennen musiikkia kuunneltiin yhdestä soittimesta keittiössä tai olohuoneessa. Nyt nuori voi siirtyä omiin oloihinsa ja nauttia kuulokkeet korvilla mieli musiikkiaan esimerkiksi kannettavasta soittimesta.

Varhaisnuoret käyttävät musiikkia pääasiallisesti täyttämään arjen rutiinien väliin muodostuvia tyhjiä aukkoja. Kun ei ole mitään muutakaan tekemistä, niin silloin laitetaan musiikki soimaan. Musiikkia soitetaan hyvin monista eri soittimista kuten tietokoneelta, radiosta, stereoista, puhelimesta ja mp3-soittimesta. Varhaisnuorten kyky tulkita ja lukea eri mediatekstejä on kehittynyt ja kehittyy koko ajan mediakulttuurin eri osa-alueiden tunkeutuessa niin kouluun kuin koteihinkin. Heidän kyky tuottaa ja muokata musiikkia, videoita, Internet-sivustoja, kuvia ynnä muuta mediamateriaalia on hämmästyttävän vahva. Tutkimusmateriaalin perusteella heidän luovuus ja taidot ylittävät monien aikuisten vastaavat. Varhaisnuorten kodeista löytyy niin kännykät, mp3-soittimet kuin tietokoneetkin. Tietokoneiden kautta he laittavat eri verkkoyhteisöihin omia

kuviaan ja muodostavat näin omia ystäväpiirejään. Vaikka yhteydenpito ystäviin on siirtynyt yhä enemmän tietokoneille, niin ei perinteinen ystävien tapaaminen ole kuitenkaan unohtunut. Ystävätapaisiin liittyy useasti kuitenkin elektroniset laitteet; puhelimita toisille siirretään musiikkia, digikamerat ovat ahkerassa käytössä, tietokoneilta katsellaan videoita ja niin edelleen.

Aineistosta tehdyt havainnot kulkivat hyvin samoilla linjoilla kuin Tampereen yliopistolla toteutettavan ”Mä oon nyt online” (2008) –pitkittäistutkimuksen vastaukset. Varhaisnuoret käyttävät monia medioita sekaisin ja perhe antaa siihen paljon tilaa. Vanhemmat ovat mediaharrastusten pääasiallinen rahoittaja, mutta jälkikasvu on hyvin itseohjautuvaa tietäen mitä milläkin laitteella saa aikaan. He ovat myös hyvin perillä kehityksestä ja on hyvin tärkeää, että heillä on käytössään mahdollisimman uudet ja ajanmukaiset laitteet. Perhe ei aina puutu nuoren toimintaan, vaan perheen varhaisnuori saa toteuttaa osaamistaan täysin omassa rauhassa, yleensä omassa huoneessaan. Perheen sisäinen valvonta on hyvin vaihtelevan tasoista. Omissa haastatteluissani tuli hyvin useasti ilmi, että vanhempia ei edes kiinnosta mitä heidän lapset tekevät omassa huoneessaan.

Materiaalista nousi esiin merkittäviä musiikin merkitysten osa-alueita. Ne olivat perheen vaikutus musiikin käyttöön, musiikin rooli keskittymisen välineenä, musiikki pakokeinona arjen rutiineista, musiikin käyttö matkustuksen aikana, musiikin tuoma rentoutumisen tunne, ärsytyksen minimoiminen musiikkia hyväksikäyttäen sekä ajan kuluttaminen musiikin parissa. Monet haastatteluiden vastauksista olivat sellaisia, että ne oli mahdollista laittaa eri otsikoiden alle. Musiikilla oli siis monia merkityksiä ja tarkoituksia varhaisnuorten elämässä.

Suurin määrä haastatteluvastauksia tuli otsikon ´rentoutuminen´ alle.

Moni haastatelluista toi esiin sen, että musiikkia voi kuunnella vähän milloin vaan ja missä vaan. Kuuntelun motiivia ei aina keksitty, vaan se oli ”muuten vaan

mukavaa”. Materiaali oli kuitenkin positiivista analysoitavaa, sillä jokaisen vastaajan elämässä löytyy paikka musiikille eikä kukaan inhonnut sitä tai tuonut ilmi, että ei käyttäisi sitä elämässään jollain muotoa.

Näen musiikin positiivisena harrastuksena. Oikealla äänenvoimakkuudella kuunneltava musiikki voi inspiroida nuorta niin opiskeluun, taiteen tekemiseen kuin myös parempaan urheilusuoritukseen. Se antaa mahdollisuuden keskittyä itseensä ja sen avulla myös pystyy saamaan ajatuksia pois mahdollisista negatiivisista asioista. Myös tavallinen ”pään tuuletus” on helpompi toteuttaa kun kuuntelee hieman musiikkia ja pääsee omiin maailmoihin. Tietokonepelit, TV ja Internet ovat musiikkiin verrattuina enemmän manipuloivia medioita. Visuaaliset mediat ja juuri kuvan ja videon voima ovat musiikkiin verrattuna vahvoja. On toki olemassa musiikkilajeja, joiden sanoitukset ja teemat johdattelevat kuulijaa niin positiivisiin kuin negatiivisiin asioihin. Mutta näen edellä mainittujen muiden medioiden olevan ”vaarallisempia” nuorten psyykelle kuin mitä musiikki on.

Varhaisnuorten kyvyt ja keinot käsitellä hektiseksi muuttunutta elämänrytmiä sekä yhä media rikkaampaa arkea ovat hämmästyttäviä. Tunnetusti nuoret ovat nopeita oppimaan ja sisäistämään uusia asioita, mutta tutkimukseni on osoittanut, että tämän päivän varhaisnuoret ovat medioiden suurkuluttajia ja näin ollen he sisäistävät teknisten uutuuksien käytön useista ikäluokista ehkä nopeimmin. Perheissä mediatukihenkilönä yleensä toimii isä, mutta yhä enemmän tuota roolia ottaa perheen nuorempi väestö. Koululaitoskin tukee varhaisnuorten oppimista erilaisten mediakasvatusprojektien ja –kurssien muodossa.

Keräämäni haastattelumateriaali antoi minulle hyvät lähtökohdat tutkia aihettani. Kuitenkin materiaali on pieni raapaisu yhdestä ikäryhmästä ja näin ollen

johtopäätökseni eivät ole universaaleja. Haastattelumateriaalin ja muun tutkimusaineiston vertailussa nousi esiin useita mielenkiintoisia ajatuksia musiikista ja sen kuluttamisesta sekä eri medioiden vaikutuksesta varhaisnuorten elämään. Mahdollisessa jatkotutkimuksessa voisi olla hyvinkin hedelmällistä perehtyä eri medioiden niin sanottuun sekakäyttöön sekä siihen mikä vaikutus tällä ilmiöllä on varhaisnuorten ystävyysuhteiden ylläpitämiseen.

LÄHTEET

Buckingham, David (1999). *Muuttuvat lapsuudet, muuttuva media. Uusia näkökulmia mediakulttuurin tutkimukseen*. Teoksessa: Välimäki, Matti (toim.) (1999). *Elävästi kuvaa. Kokemuksia lasten ja nuorten elokuvaopetuksesta*. Elokuva ja televisiokasvatuksen keskus ry. BTJ Kirjastopalvelu Oy, Helsinki.

Herkman, Juha (2007). *Kriittinen mediakasvatus*. Vastapaino, Tampere.

Hietala, Ovaska, Sommers-Piiroinen & Tanhua-Piiroinen (2005). *Tekniikkaa ja tutkivaa oppimista lasten oppimisympäristöissä*. Teoksessa: Mäyrä, Frans (toim.) (2005). *Lapsuus mediamaailmassa – Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan*. Tammer-Paino, Tampere.

Hirsjärvi, Irma (2009). *Faniuden siirtymä – Suomalaisen science fiction-fandomin verkostot*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 98. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Hirsjärvi, S. & Hurme H. (2001). *Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Yliopistopaino, Helsinki.

Juntunen, Olli (2008). *”Emme olisi me ilman musiikki” – Perhe nuoren musiikillisena kasvuympäristönä*. Pro Gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikinlaitos.

Kotilainen, Sirkku (toim.) (2009). *Suhteissa mediaan*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja. Gummerus, Jyväskylä.

Kupiainen, Reijo (2009). *Lasten mediasuhteet mediakasvatuksen kysymyksenä*. Teoksessa: Kotilainen, Sirkku (toim.) (2009). *Suhteissa mediaan*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja. Gummerus, Jyväskylä.

Lehtimäki, Hanna & Suoranta Juha (2006). *Kasvattajan brändikirja*. Finn Lectura, Helsinki.

Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa (2008) Helsinki: Stakes ja Opetusministeriön Mediamuffinssi –hanke. Saatavana online: http://www.kerhokeskus.fi/easydata/customers/kerhokeskus/files/liitetiedostot/mediakasvatus_varhaiskasvatuksessa_verkkoversio.pdf (Luettu 20.01.2010)

Mustonen, Anu (2002). *Median rooli psykologisessa kehityksessä*. Teoksessa: Sintonen, Sara (toim.) (2002). *Median sylissä*. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta. Finn Lectura. Tammer-Paino Oy, Tampere.

Mäyrä, Frans (toim.) (2005). *Lapsuus mediamaailmassa – Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan*. Tammer-Paino, Tampere.

Nikunen, Kaarina (2009). *Fanisuhde: Yhteisöjä ja yhteisiä puheenaiheita*. Teoksessa: Kotilainen, Sirkku (toim.) (2009). *Suhteissa mediaan*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja. Gummerus, Jyväskylä.

Nikunen, Kaarina (toim.) (2008). *Fanikirja – Tutkimuksia nykykulttuurin fani-ilmiöistä*. Gummerus, Vaajakoski.

Noppari, Elina & Uusitalo, Niina & Kupiainen, Reijo & Luostarinen, Heikki (2008). *”Mä oon nyt online!”*. Lasten mediaympäristö muutoksessa. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos.

Pohjola, Kirsti (2009). *Elokuvien ikäraajat arvokoneistona*. Teoksessa: Kotilainen, Sirkku (toim.) (2009). *Suhteissa mediaan*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja. Gummerus, Jyväskylä.

Rautiainen-Keskustalo, Tarja (2006). *Kun tunteista tuli brändi – Idols-kilpailu ja populaarimusiikin affektimaailma*. Teoksessa: Lehtimäki, Hanna & Suoranta Juha (2006). *Kasvattajan brändikirja*. Finn Lectura, Helsinki.

Routio, Pentti (2007). Kyselevät tutkimustavat. <http://www2.uiah.fi/projekti/metodi/064.htm>. Päivitetty 03.08.2007. Luettu 11.03.2010.

Saarikoski, Helena (2009). *Nuoren naisellisuuden koreografioita – Spice Girlsin fanit tyttöyden tekijöinä*. SKS. Gummerus, Jyväskylä.

Saarikoski, Helena (2008). *Miten Spice Girlsä leikitään?* Teoksessa: Nikunen, Kaarina (toim.) (2008). *Fanikirja – Tutkimuksia nykykulttuurin fani-ilmiöistä*. Gummerus, Vaajakoski.

Sintonen, Sara (2009). *Media arjen kasvatussuhteissa*. Teoksessa: Kotilainen, Sirkku (toim.) (2009). *Suhteissa mediaan*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja. Gummerus, Jyväskylä.

Sintonen, Sara (toim.) (2002). *Median sylissä*. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta. Finn Lectura. Tammer-Paino Oy, Tampere.

Strasburger, Victor C., Wilson Barbara J. ja Jordan, Amy B. (2009). *Children and Adolescents, and the Media*. SAGE Publications, California.

Suomen

Mediaopas,

www-sivu.

<http://www.mediaopas.com/sanasto/fragmentoituminen/> . Luettu 15.02.2010.

Välimäki, Matti (toim.) (1999). Elävästi kuvaa. Kokemuksia lasten ja nuorten elokuvaopetuksesta. Elokuva ja televisiokasvatuksen keskus ry. BTJ Kirjastopalvelu Oy, Helsinki.